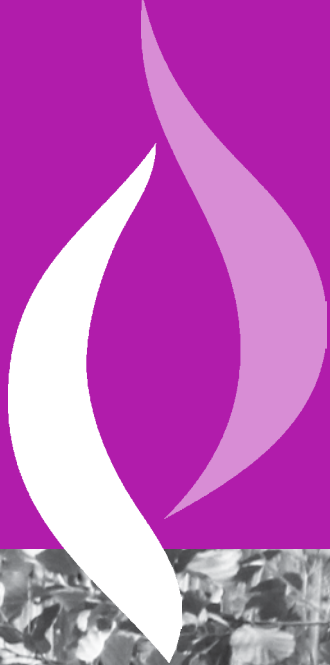




Zasvätený život

02
2019

časopis pre rehoľníkov
a zasvätených



10

SPIRITUALITA

**Biblia v rukách
zasvätených**

23

MISIE

**Pred troma rokmi
som sa dostala do basy;
a chcem vás tam vziať
so sebou**

37

FORMÁCIA

**NARCIZMUS:
Týka sa nás?**



august 2019 • 10. ročník • číslo 20

Vydavateľ:

Konferencia vyšších rehoľných predstavených na Slovensku (KVRPS)

Miletičova 7, 821 08 Bratislava
mail: kvrps@kvrps.sk
IČO: 36122084
DIČ: 2021704014

Šéfredaktor: Ján Štefanec

Redaktori:

Štefan Turanský
Hermana Matláková
Tatiana Berecká
Marián Kováčik
Františka Čačková
Tomáš Brezáni

Fotografie: Katarína Berešová,
archívy rehoľných inštitútov na Slovensku
a archív KVRPS

Fotoeditor: Katarína Berešová

Jazyková úprava: Marián Kováčik

Layout: Lýdia Valter

Zalomenie: Martina Kopúňková

Tlač: Devín printing house, s. r. o.

Evidenčné číslo MK SR: EV3916/09
ISSN 1338-1032

Web stránka: www.kvrps.sk

Finančné príspevky na vydávanie časopisu:

IBAN: SK81 1100 0000 0029 2782 6288

SWIFT (BIC) TATRSKBX

variab. symbol: 1111

Objednávky: distribucia@kvrps.sk

Príspevky do časopisu: casopis@kvrps.sk

Príspevok: 5 €

Vychádza 2x ročne

Obsah ■ 20

1 EDITORIÁL

2 SPIRITUALITA

Čotky – Ježišova modlitba

3 ROZHOVOR

Nový Dom Kána pri Nitre
možno práve pre vás
*Rozhovor s P. Jozefom
Hegglinom, MSC*

JUBILEUM

Boh písal rovno i na krivých
riadkoch
*Sto rokov školských sestier
na Slovensku*

SPIRITUALITA

10 Biblia v rukách zasvätených

16 Mini-hymnus na lásku
a vernosť – *Žalm 117*

MISIE

18 Noví misionári milosrdenstva

19 Nesúď knihu podľa obalu

23 Pred troma rokmi som sa
dostala do basy; a chcem
vás tam vziať so sebou

LIFESTYLE

29 Periodiká a médiá mužských
a ženských rehoľ na Slovensku

31 Písanie čiarky pred skratkou
rehole

32 Prečo rehoľníkov a rehoľníčky
otravujeme s diktafónom
a foťákom

34 Vplyv modlitby na imunitu
podľa svätej Hildegardy

BLOG

36 • Dni, keď polhodinu slzím
• Misie v televízii

FORMÁCIA

37 NARCIZMUS: Týka sa nás?

RECENZIA

48 Klérus

AKTUÁLNE DIANIE

49 Personálne zmeny

50 Rozbeh novozriadenej
Konferencie vyšších rehoľných
predstavených na Slovensku
(KVRPS)



Milí čitatelia!

Svätý Otec František pozýva všetkých pokrstených kresťanov, teda aj všetkých zasvätených, na slávenie Mimoriadneho misijného mesiaca. Vyzýva nás, aby sme kreatívnym a novým spôsobom priniesli tému misie medzi ľudí.

Podnetom tejto výzvy je storočnica encykliky pápeža Benedikta XV. *Maximum illud* z roku 1919 o činnosti misionárov vo svete. Pápež František pripomína výzvu Benedikta XV. pred sto rokov, ktorá nestráca nič zo svojej aktuálnosti ani dnes, že Cirkev a jej misie potrebujú mužov a ženy, ktorí „vynikajú horlivosťou a svätosťou“.

„Kto káže o Bohu, nech je Božím človekom,“ napísal Benedikt XV. v spomínanej encyklike.

Viera je posilnená, keď je daná iným.

Október 2019 je mimoriadnym časom modlitby, premýšľania a akcie. Podstatné je zdôrazniť dve oblasti, na ktoré je potrebné sa sústrediť: evanjeliové zameranie misií a odmietnutie

akéhokoľvek mocenského postoja či záujmu. Pápež František vyzýva každého, aby prežíval radosť z misie, aby svedčil o evanjeliu v prostredí, kde žije a pracuje.

Každý z nás, ktorí sme sa zasvätili Bohu, sme povolaní láskou, konkrétnou pomocou a modlitbou podporovať misionárov, ktorí sa vydali do sveta ohlasovať Krista. V našom svedectve, slovách a skutkoch môžu ostatní ľudia objaviť Boha. Je to poslanie každého pokrsteného. Byť poslaný znamená prinášať svetlo, požehnanie, oživenie, uzdravenie a oslobodenie. Október 2019 má byť začiatkom oživenia evanjelizácie, modlitby a podporou celej Cirkvi.

Som presvedčený že inšpirácia a povzbudenie, ktoré nájdete na nasledujúcich stránkach, nám budú v napĺňaní nášho poslania nápomocnými.

Čotky

Ježišova modlitba

■ MILAN ZALEHA

Bolo to v jeseni 1997. Nebolo to pre mňa práve najjednoduchšie obdobie. Po piatich týždňoch jazykového kurzu som začal štúdium na rímskej univerzite Urbaniana. Nemal som čas na seba, nemal som čas na modlitbu. Aj Boh musel pochopiť, že nemám čas vysedávať v kaplnke – dopoludnia univerzita, popoludní jazyková škola. Veď ani obed som nemohol zjesť v klude, už pred jeho zakončením som bežal na metro, aby som bol na taliančine načas. Ešte aj moji spolubratia boli „hrozni“ – nikto ma nechápal, každý mi len ubližoval...

Potom mi to Boh ukázal: „Fajn, nemáš čas sedieť v kaplnke, ale... Dve hodiny denne tráviš cestovaním.“ Pol hodiny peši na univerzitu, pol hodiny naspäť. Pol hodiny metrom do jazykovky, pol hodiny naspäť. Dve hodiny... Viete, koľko to je? Napríklad 400-krát *Pane, Ježišu Kriste, Synu Boží, zmiluj sa nado mnou hriешným*. Stovka do školy, stovka späť. Nooo, niekedy to bolo len 97 a niekedy zasa 112. A práve to mi vyhovovalo. To, že som nebol viazaný na nejaké desiatky či nejaké iné „množstevné veličiny“. Jednoducho som začal vtedy, keď som mohol, a skončil som vtedy, keď to bolo potrebné. Keď sa pri mne v metre pristavil človek, ktorý už vystupoval, a šepol mi: „Padre, pomodlite sa aj za mňa, prosím!“, mohol som prestať a usmiať sa na neho a o chvíľu pokračovať ďalej. Bez akéhokoľvek vracania

sa naspäť alebo riešenia, kde som to skončil. Mohol som si to šepkať či spievať, alebo si to len opakovať vo svojej mysli. Ako pomôcku, skôr na sústredenie sa než na počítanie, som mohol použiť čotky alebo aj ruženec. Dávalo mi to veľkú slobodu a som presvedčený, že neexistuje iba jeden jediný „správny“ spôsob Ježišovej modlitby.

Zo dňa na deň moje srdce naplňalo čoraz viac pokoja. Ešte aj moji spolubratia sa začali meniť – už neboli také „paskudy“ ako predtým ☺. Lebo Boh menil mňa, moje srdce, môj pohľad.

Musím sa priznať, že si na tieto chvíle vždy rád spomínam a niekedy mi chýbajú. Keď som sa ako novokňaz dostal do Starej Lubovne, z fary do chrámu som to mal nejakých 15 minút, a tak som tam a naspäť málokedy chodil autom, aby som mohol pokračovať v tom, čo ma Boh naučil v Ríme. Teraz už mám do chrámu necelú minútu a za ten čas sa toho veľa stihnúť nedá. A tak si hľadám iné spôsoby, ako sa modliť Ježišovu modlitbu.

P.S.: Deti z Gréckokatolíckej rímskej misie v Čičave vám so svojou animátorkou ukážu, ako sa čotky robia a ako sa Ježišovu modlitbu modlia oni.



Nový Dom Kána pri Nitre možno práve pre vás

■ ZHOVÁRAL SA JÁN ŠTEFANEC

Na Lukovom Dvore vyrástol nový dom, dom Kána, ktorý bude slúžiť pre kňazov, zasvätených a laikov, kde budú môcť tráviť dlhší čas. Ako sa zrodil tento projekt?

Už v roku 1996 Misionári Božského Srdca Ježišovho predstavali a zrenovovali malý kaštieľ s trojhektárovým parkom, ktorý bol v roku 1998 posvätený a od samého začiatku slúži ako miesto s terapeuticko-duchovným prístupom, ktoré má za cieľ pomáhať zvlášť kňazom a rehoľníkom. Jeho cieľom bolo vyplniť „medzeru na trhu“ pre zasvätených a poskytovať im duchovnú a psychologickú pomoc. Je to vlastne náš sen, naša misia. Chceme ju naplňať v spolupráci s rehoľnými sestrami z Congregatio Jesu.

Malá kapacita priniesla potrebu rozšíriť tento dom, a tak v novembri 2016 sme v blízkosti pôvodného domu začali s výstavbou nového domu Kána, ktorý má viacero špecifik. Vstup do domu je z ulice, kde môže prísť ktoľvek. Pred domom je priestranné parkovisko. Z domu sa vychádza do parku, kde je možnosť prechádzky, stíšenía sa, meditácie. Tento rok máme v pláne uskutočniť viac ako 40 kurzov.

Nakoľko je pochopená v slovenskom prostredí služba kňazom a zasväteným v kríze?

Stále viac a viac. Provinciáli a predstavení sa na mňa obracajú so žiadosťou sprostredkovať či už duchovnú, alebo psychologickú pomoc.



P. Jozef Hegglin, MSC,

je katolícky kňaz pochádzajúci zo Švajčiarska. Od roku 2000 pôsobí na Slovensku v Nitre. Predtým ako misionár pätnásť rokov pracoval v tichomorskej ostrovnej krajine Kiribati. Je vyhľadávaným exercitátorom a duchovným sprievodcom v duchovnom centre Domu Srdca Ježišovho na Lukovom Dvore pri Nitre.

Diecézni biskupi zatiaľ nejak výrazne nevnímajú možnosť pomáhať kňazom v kríze a preventívne predchádzať problémom, ktoré často vyústia do odchodu z kňazskej služby. Veľa sa síce hovorí o pastoračii povolání, ale mám dojem, že na Slovensku sa pod týmto termínom viac chápe nábor nových povolaní medzi mládežou, ako starostlivosť o duchovné a psychické zdravie už povolaných. Na ponuku októbrového kurzu pre kňazov reagovali zatiaľ iba dvaja, čo ma prekvapuje. Akoby im chýbali informácie o takejto možnosti, pričom sme rozposlali pozvánky s programom na každý biskupský úrad na Slovensku.



„Veľa sa síce hovorí o pastorácii povolání, ale mám dojem, že na Slovensku sa pod týmto termínom viac chápe nábor nových povolání medzi mládežou, ako starostlivosť o duchovné a psychické zdravie už povolaných.“

Je takáto služba vo svete niečím samozrejým, alebo záleží od krajiny?

Poznám viaceré možnosti v rozličných krajinách. Napríklad v USA Saint Luke, San Antonio Oblate school of Theology, v Kanade Southdown v Toronte, v Nemecku Munsterschwarzach. V Taliansku je niekoľko takýchto center, napríklad v Trente, v Poľsku salvatoriáni, atď.

Kedy dochádza k vyhoreniu, strate motivácie žiť a pracovať?

Ak sa o batériu v aute nestaráme, príde čas a môže nás prekvapiť. Vybije sa. Nečakane. Problém vyhorenia sa dotýka aj kňazov a rehoľníkov. Nespokojnosť, podráždenosť, pocity zlyhania, nič nedáva zmysel, stres, trvalá únava, slabosť, atď. Toto všetko sú symptómy vyhorenia. Svetová zdravotnícka organizácia vo svojej klasifikácii chorôb premenovala „stav vyčerpania“ na „syndróm“, vyplývajúci z chronického stresu na pracovisku.

Štatistiky tiež jasne ukazujú, že existuje súvislosť medzi osamelosťou a vyhorením. Čím viac človek pracuje, tým väčší sa cíti osamelým, a naopak. Dokonca sa ukazuje súvislosť medzi sociálnymi vzťahmi na pracovisku a nižšou mierou vyhorenia, ako aj väčšou spokojnosťou a produktivitou.

Aké sú najčastejšie príčiny?

Život zameraný na výkon. Práca. Únava. Nedobré vzťahy, emocionálna púšť. Sestry, ktoré vystúpili z rádov, neraz povedia: „Teraz mám viac času pre Pána ako predtým...“ O čom to hovorí?

U diecéznych kňazov častým spúšťačom býva osamelosť. No osamelým možno byť aj v komunite.

Môžu tam byť aj faktory duchovného charakteru: vzťah s Pánom nie je osobný.

Mnohí sa trápia s nespracovanými traumami z detstva, ktoré vychádzajú na povrch po dvadsiatich rokoch, ktoré neboli spracované počas formácie a potom sú konfrontovaní s traumami a ranami z detstva, a to spotrebovávajú množstvo energie.

Alebo majú pocit, že predstavení im nerozumejú.

Je častou príčinou kríz v povolani psychosexuálna nezrelosť?

Môže byť, nemusí. Skôr by som povedal, že v mnohých prípadoch ide o krízu zmyslu. Je to typická kríza stredného veku. Anselm Grün hovorí: „Ide o existenčnú krízu, v ktorej si kladíme otázku o zmysle všetkého, prečo, načo, pre koho. Kríza zneisťuje celú doterajšiu koncepciu života. V podstate je náboženskou krízou, ktorá



ukrýva v sebe šancu, aby sme pre svoj život našli nový zmysel.“

Kríza stredného veku je pre každého človeka rozdielna. Je to niečo veľmi individuálne, no je to ten istý proces. Býva to desivá zmena štruktúry vnútornej bytosti. Ježišovi sa to stalo počas posledných troch dní jeho života.

Ďalším častým spúšťačom krízy povolania je zaľúbenosť. Nemusí ísť vždy o muža alebo ženu. Podobne je to so zaľúbenosťou v manželstve. Môžu to byť aj priatelia mimo komunity. Problém nastáva, keď srdce postupne začne patriť niekomu inému...

Na Slovensku sme zatiaľ zvyknutí všetko, čo sa týka sexuality, riešiť iba z pohľadu morálky a viery a že všetko sa rieši iba v spovedi. Je to však niečo také normálne a ľudské, že o sexualite je potrebné hovoriť oveľa slobodnejšie, nakoľko je to úplne prirodzené a človek potrebuje rásť. Rastíme aj cez zlyhania. Bude veľmi dôležité, aby v budúcnosti v seminároch a vo formačných domoch sa formovaní stretávali s kompetentnými odborníkmi v tejto oblasti. Bude to prospešné pre zrelosť.

Alebo spúšťací mechanizmus je komplexnejší?

Veľakrát sa chyba hľadá u iných, u tých druhých, nie u seba alebo v komunite, ktorá nenaplní emocionálne potreby človeka.

Inokedy spúšťačom môžu byť veci z detstva, ktoré neboli nikdy vyriešené.

Ďalším spúšťačom je uvedomenie si krátkosti života a nenaplnenie predstáv o živote. Často hlodajúca otázka: Život je iba toto? Človek po niečom túžil, no zrazu si uvedomí, že už to nebude, atď.

Aký cieľ máte pred sebou? Čo by ste chceli stihnúť počas prvého roku fungovania tohto centra?

Chceme docieľiť, aby oba domy, ktoré máme k dispozícii, boli plne obsadené a slúžili svojmu cieľu, aby bolo čím viac spokojných návštevníkov. Budeme pozývať odborníkov a v našom tíme budú psychológovia a tiež terapeuti. Už dnes ich máme šesť. Chceme poskytovať duchovné cvičenia, kurzy o komunikácii, rozvoji osobnosti, atď. A tiež máme v pláne, aby jeden z domov viedli sestry, s ktorými spolupracujeme.

Osobne by som bol veľmi rád, keby naši biskupi docenili dôležitosť predchádzania problémom zaradením sabatického času pre svojich kňazov a aj takto dbali o ich duševné a psychické zdravie. ■

Boh písal rovno i na krivých riadkoch



Sto rokov školských sestier na Slovensku

Dvadsiateho tretieho augusta 2019 uplynulo sto rokov od príchodu prvých školských sestier sv. Františka do Ružomberka, kde prevzali vedenie a vyučovanie v miestnej rímskokatolíckej dievčenskej ľudovej a meštianskej škole a položili základy prvej komunity Kongregácie školských sestier sv. Františka na území povojnového Slovenska.

■ LÍVIA GARDIANOVÁ

Niečo z histórie

Kongregácia školských sestier sv. Františka vznikla v roku 1843. Jej zakladateľkou bola sestra Františka Antónia Lamplová, ktorá bola učiteľkou na súkromnej dievčenskej škole v štajerskom meste Graz v juhovýchodnom Rakúsku. Spolu so svojimi kolegynami učiteľkami a zároveň členkami Tretieho rádu sv. Františka (terciárkami) v spolupráci s miestnym biskupom Romanom Sebastianom Zängerlem založili kongregáciu zameranú na výchovu a vzdelávanie dievčat. Svoje poslanie si zvolili v snahe odpovedať na potrebu ozdravenia spoločnosti, trpiacej dôsledkami jozefinizmu, ktorý zničil alebo naštobil mnohé tradičné hodnoty. Sestra Františka a jej spolusestry chceli vychovávať dobré matky, ktoré napomôžu rozkvet dobrých rodín.

Rozšírenie v Česku

Keďže v tom období bolo Rakúsko súčasťou Habsburskej monarchie, členky kongregácie sa dostali aj do jej iných častí a zároveň získali povolania z týchto oblastí. Medzi novými sestrami boli aj tri rodné sestry Zahálkové, ktoré pochádzali z východočeskej dedinky Horní Sloupnice v Královohradeckej diecéze. Boh ich použil ako svoje nástroje pri rozšírení pôsobenia školských sestier na územie Čiech. S pomocou vtedajšieho královohradeckeho biskupa Jana Haisa založili sestry Zahálkové v roku 1888 prvý dom Kongregácie školských sestier sv. Františka v Slatiňanoch, neďaleko Chrudimi v Pardubickom kraji, kde otvorili materskú školu a neskôr aj ďalšie stupne škôl. Generálna predstavená pôvodnej rakúskej kongre-



gácie však sestry povzbudila, aby sa osamostatnili, pretože by nebolo bývalo možné udržiavať živé kontakty medzi touto novou vzdialenou filiálkou a generálnym domom v Grazi. Na základe toho vznikla nová česká vetva kongregácie s generalátom v Slatiňanoch a od roku 1925 v Prahe.

Služba imigrantom v USA

Tesne pred začiatkom prvej svetovej vojny v roku 1913 generálna predstavená sestra Xavéria Fürgottová vyhovelá prosbám viacerých kňazov, aby školské sestry prišli do USA a vyučovali deti slovenských prisťahovalcov v štáte Pensylvánia a neskôr aj v iných amerických štátoch. Sestry prijali túto výzvu a ich prvým pôsobiskom sa stal Pittsburgh. Pôsobili v školách i v slovenských farnostiach. Postupne zakladali ďalšie filiálky. Postulantky, ktoré do kongregácie vstupovali, pochádzali v prevažnej väčšine z rodín slovenských prisťahovalcov a kongregácia bola v USA vždy chápaná ako slovenská kongregácia.

Príchod na Slovensko

Na územie dnešného Slovenska prišli prvé školské sestry v roku 1895, len sedem rokov po založení kongregácie v Čechách. Jedenásť rokov pôsobili v materskej škole v pútnickom mieste Marianka pri Bratislave. Pod tlakom maďarizácie sa však vrátili späť do Čiech.

Prvým trvalým pôsobiskom kongregácie a jej kolískou na Slovensku sa od roku 1919 stal Ružomberok, kam sestry pozval miestny farár mons. Andrej Hlinka v snahe získať učiteľky, ktoré budú môcť vyučovať v slovenskom jazyku na miestnej rímskokatolíckej dievčenskej meštianskej škole a ľudovej škole. V prípade, že by nebol schopný zabezpečiť vyučovanie v slovenčine, škole hrozilo poštátnenie. Generálna predstavená sestra Xavéria Fürgottová na jeho pozvanie odpovedala kladne a v priebehu augusta – septembra 1919 poslala do Ružomberka jedenásť sestier pod vedením sestry Dominiky Stuchlej, ktorá sa stala riaditeľkou oboch škôl. Sestry boli síce českej národnosti, ale rýchlo si osvojili slovenský jazyk a zostavovali v ňom aj rôzne pomôcky, ktoré používali pri vyučovaní. Kongregácia pôsobila v Ružomberku 20 rokov a postupne popri ľudovej a meštianskej škole otvorila materskú školu, dievčenský internát, sirotinec a ústav na výchovu učiteľiek materských škôl. Sestry nacvičovali divadlá, detské besiedky a rôznym spôsobom prispievali k osvete medzi obyvateľstvom.



Štěpán Smolen

Buď, kde si
(O moudrosti púštných otcov a nástrahách dnešnej doby)

Fantazijný a súčasne humorný príbeh o hľadaní stálosti v nestálej dobe. Skáčeme z miesta na miesto, zo vzťahu do vzťahu, z webu na web. V knižnom príbehu sa aj študent teológie necháva uniesť prúdom, až pokým nestretne záhadného starca, ktorý sa mu stane samozvaným sprievodcom na ceste. Nepripravený, ešte v pyžame a so zubnou kefkou v ruke, je nútený podniknúť výpravu naprieč storočiami a kontinentmi až k púštnym otcom na Saharu, ale predovšetkým do vlastného vnútra.

Vydavateľstvo Postoj, 2019

ODPORÚČAME

Ružomberok a rozmach na Slovensku

Mons. Andreja Hlinku chodievalo do Ružomberka navštevovať veľa kňazov, ktorí sa pri tejto príležitosti stretli aj so školskými sestrami a mnohí z nich vyjadrili túžbu mať sestry tejto kongregácie vo svojich farnostiach. Pozvaní a ponúk bolo veľa, ale sestry nemohli vyhovieť všetkým. Pred druhou svetovou vojnou boli otvorené nové pôsobiská v Poprade, v Liptovskej Tepličke, v Liskovej pri Ružomberku a od roku 1939 aj v Žiline, ktorá sa stala centrom Slovenskej régie a od roku 1947 Slovenskej provincie.

Sestry boli obľúbené medzi deťmi i medzi rodičmi na všetkých miestach, kde pôsobili. Najkrajšie svedectvo prijatia zo strany obyvateľov však pochádza z horskej dedinky pod Kráľovou hoľou, z Liptovskej Tepličky. Tu sestry žili a pracovali 17 rokov, ale ich prítomnosť priniesla ovocie, ktoré pretrvalo desaťročia. Aj tu vyučovali v miestnej rímskokatolíckej ľudovej škole, hrali na organe v kostole, nacvičovali divadlá, organizovali majálesy a tanečné zábavy pre mládež. Okrem vzdelávania šírili sestry v obci osvetu. Organizovali prednášky o škodlivosti alkoholu, zriadili obecnú knižnicu a postavili v záhrade pri škole altánok, kam sa deti chodievali hrať stolové hry, ktoré im sestry priniesli z Čiech. Sestry slúžili aj ako stanica prvej pomoci. Ak sa na poli alebo v lese prihodilo nejaké nešťastie, prvá cesta viedla k sestrám. Prispeli aj k skrášleniu obce, lebo naučili miestnych obyvateľov budovať si záhradky pred domami, čo pred ich príchodom nebolo v obci zvykom. V záhrade pri školskej budove, kde sestry aj bývali v učiteľskom byte, začali pestovať ovocné stromy, ktoré dovtedy neboli typické pre túto oblasť. Keď dedinčania videli, že ovocie u sestier dozrelo, hoci bývali na najvyššie položenom mieste v dedine, aj oni si nasadili tieto stromy do svojich záhrad a sádov. Keď sestry v septembri 1950 nútené odchádzali z obce do koncentračného kláštora v Kláštore pod Znievom, bola ich odprevadiť takmer celá obec, hoci odchádzali o pol tretej ráno. Brázda, ktorú sestry v tomto kraji vyorali, bola naozaj hlboká. Svedčí o tom aj skutočnosť, že zo žiadnej inej slovenskej obce či mesta nemala kongregácia toľko povolání ako z Liptovskej Tepličky.

So vznikom samostatného štátu na Slovensku v roku 1939 sa objavili aj nové možnosti pôsobenia. Sestry vyučovali v materskej škole vo Vajnoroch pri Bratislave, viedli kúpeľný dom v Piešťanoch a exercičný dom v Ždiari. Po znárodnení všetkých slovenských škôl v máji 1945 začalo Povereníctvo školstva obmedzovať pôsobenie rehoľných učiteľov v školách. Na jednej škole mohli pôsobiť maximálne 2-3 rehoľníci. Toto nariadenie tvrdo zasiahlo do účinkovania školských sestier, pretože sa museli stiahnuť z viacerých škôl. Na druhej strane Boh opäť ukázal, že dokáže písať rovno i na krivých riadkoch. Vďaka uvedenému nariadeniu totiž školské sestry mohli rozšíriť svoju charizmu na miesta, kam by z vlastnej iniciatívy nikdy neboli išli. V rokoch 1947 – 1950 pôsobili v materských, ľudových a meštianskych školách vo Svrčinovci pri Čadci, vo Vranove nad Topľou, v Čemernom, vo Podolínci, v Humennom, v Malcove pri Bardejove a v Duplíne pri Stropkove. V Prešove vypomáhali vo františkánskom Komisariáte Svätej zeme, ktorého úlohou bolo podporovať činnosť bratov františkánov vo Svätej zemi. Sestry viedli domácnosť a vypomáhali pri výchove chlapcov, ktorí tu bývali a študovali.

Päťdesiate roky

Rovnako, ako tomu bolo v prípade ostatných rehoľných spoločenstiev pôsobiach v oblasti výchovy, i školské sestry sv. Františka dostali výpoveď zo školských služieb k 30. júnu 1950 a na konci augusta a v prvých septembrových týždňoch roku 1950 boli sústredené do koncentračného kláštora v Kláštore pod Znievom spolu so školskými sestrami de Notre Dame. Tu pracovali na nútených prácach na poliach, kde zbierali zemiaky, ľan a konope, sušili seno, vysádzali stromčeky a v zime upravovali kazové látky pre továreň na výrobu látok Slovenska v Žiline. Keďže mnoho sestier bolo umelecky nadaných, maľovali kulisy pre bábkové divadlo v Martine a pracovali i pre výšivkársky podnik Detva. V roku 1950 mala Slovenská provincia školských sestier sv. Františka 92 sestier.

V októbri 1951 boli sestry násilne vyvezené na severnú Moravu do Šumperka. Po troch rokoch práce v továrni na spracovanie ľanu Sudkov Lenas sa sestry rozišli do rôznych domovov dôchodcov a domovov sociálnej starostlivosti pre postihnutú mládež v Čechách, ktoré patrili pod správu Českej katolíckej charity – Žampach u Žamberku, Mníchov u Vrbna, Skalice u Znojma, Břežany, Svítávka a Hlučín. Ústav sociálnej starostlivosti pre mentálne postihnutú mládež v Břežanoch neďaleko Znojma na južnej Morave Pán použil, aby sestrám opäť poskytol priestor na uplatnenie ich charizmy. Sestry využili svoje pedagogické vzdelanie vo výchove mentálne postihnutej mládeže do takej miery, že boli pozvané, aby sa podieľali na tvorbe celoštátnych učebných osnov pre tento typ zariadení. Ústav v Břežanoch sa ich zásluhou stal vzorovým ústavom, kam chodievali na prax pracovníci ústavov pre mentálne postihnutú mládež z celých Čiech. Sestry s deťmi nacvičovali rôzne tance a programy a založili heligónkovú kapelu pre mládež s Downovým syndrómom. Viackrát vystupovali so svojimi programami v Českej televízii.

Politické zmeny v roku 1968 priniesli nové možnosti

Pražská jar a politický odmäk v roku 1968 priniesli kongregácii možnosť otvorenia pôsobísk na Slovensku. Sestry vyučovali náboženstvo a pracovali s mládežou v Starej Ľubovni, v Hruštine, v Hlohovci a vo Veľkej pri Poprade. Od roku 1970 začali pracovať v domove dôchodcov v Bratislave-Petržalke, kde pôsobili až do roku 1980, hoci v posledných rokoch už ako tajné sestry, nakoľko nastalo obdobie normalizácie, ktoré prinieslo zostrenie politického tlaku a prenasledovania zo strany komunistického režimu. Pán sa však nedal zahanbiť a použil Bratislavu ako novú štartovaciu plochu pre rozvoj kongregácie na Slovensku. Sem prichádzali mladé dievčatá, ktoré prejavili záujem o vstup do kongregácie. Zúčastňovali sa formačných stretnutí pod vedením sestry Viktórie Záňovej a českých bratov františkánov v niektorom z bytov alebo domov, ktoré kongregácia v Bratislave postupne prenajala alebo kúpila. Bývali v tajných komunitách v Bratislave, Trnave, Ružomberku, Tvrdošíne, Poprade, Košiciach a Prešove. Pracovali v civilných zamestnaniach, väčšinou ako nekvalifikované pracovné sily, a v mimopracovnom čase sa venovali apoštolátu v rámci podzemnej Cirkvi. V roku 1983 Štátna bezpečnosť v rámci akcie „Vír“ zatkla a väznila niekoľko oficiálnych i tajných sestier a mnoho ďalších podrobila opakovaným výsluchom. Nič z toho však sestry neodradilo, aby verne žili svoju charizmu intímneho spojenia s Bohom uprostred apoštolskej práce v úsilí o aplikáciu životného motta zakladateľky: *Som tu s Bohom pre vás*.

Nežná revolúcia a život v slobode

Pán sa staral o svoje stádo a dal mu vzrast. Po páde komunizmu v roku 1989 mala Slovenská provincia 132 členiek, ktoré pôsobili v 14 komunitách. Sestry sa vrátili k svojmu výchovnému pôsobeniu a otvorili Gymnázium sv. Františka v Žiline. Okrem toho pracovali v detských domovoch a na rôznych stupňoch škôl. Tajné komunity sa stali komunitami oficiálnymi a pribudli k nim i nové komunity. V súčasnosti má Slovenská provincia školských sestier sv. Františka 17 komunít v šiestich slovenských diecézach. Sestry pôsobia na rôznych typoch škôl – od materských škôl až po univerzitu; ďalšie pracujú v sociálnej oblasti i v zdravotníctve. Sestry sa aktívne angažujú vo farskej pastoračii a v novej evanjelizácii. Slovenské sestry pôsobia aj na misiách v Južnej Afrike a v Strednej Ázii.

V tomto roku, keď kongregácia slávi 100 rokov svojej prítomnosti na Slovensku, vzdávame vďaky Pánovi za dar povolania každej jednej sestry a za všetko dobro, ktoré Pán cez ne vykonal, a veríme, že i naďalej bude konať. ■



BIBLIA

v rukách

zasvätených

■ DAGMAR KRÁĽOVÁ

Prečo táto napohľad ošumelá téma? Veď naše formačné projekty sú prešpikované Svätým písmom!

To je síce výborné, no za pozornosť stojí aj syntetický pohľad na Písmo, ktorý by mal posilniť jeho formačnú silu v dozrievaní každého zasväteného.

Napredovaním v našom zasvätení stále viac zisťujeme, že Písmo nás učí rozpoznávať Božiu prítomnosť v našom živote. Ako Boh koná nielen v dejinách, ale aj v mojom, tvojom osobnom živote. Okrem teologického posolstva má aj intenzívne antropologické posolstvo, teda učí ma nielen kto je Boh a aký je Boh, ale aj to, kto som ja.

Na svojej ceste zasvätených, najmä keď prechádzame prívalmi života, máme dve také zábradlia. Jedným – dajme tomu po pravej ruke – sú naše stanovy, regula, tradícia a osvedčené prvky duchovného života. Po ľavej ruke máme k dispozícii inšpirácie a smerovky na nové oblasti. Napríklad na moderné humanitné smery, spoločenské vedy, rôzne kurzy a skúsenosti.

K tomu všetkému však potrebujeme aj kráčať s pevnou pôdou pod nohami, ktorou je pre nás Písmo. Bohužiaľ, nánosy odcudzenia voči Biblii z minulosti v nás ešte stále pretrvávajú. Puto toho dôverne familiárneho vzťahu, aký k Písmu mali napríklad cirkevní otcovia, mníšske rády či svätci typu Františka Assiského, dokonca i bratia protestanti, sme stratili.



I. PREČO ČÍTAŤ PÍSMO

Odcudzenie Biblie sa často týka najmä nás, aktívnych zasvätených, ktorých zakladatelia žili a účinkovali v dobe, keď sa Biblia zoči-voči silnej polemike zo strany prudkého vedeckého pokroku zdôrazňovať nemohla. Takto neraz i my nosíme v sebe rozpaky, pochybnosti alebo obavy pravidelne ju otvárať. A pritom Biblia je skromná, prijíma všetky možné prostriedky, len aby sa nám priblížila. Prečo by mal zasvätený Bibliu otvárať čo najčastejšie?

1. OPORA V POVOLANÍ

Ponajprv, Písmo je ozajstnou, solídnu, pevnou oporou v našom povolání. Niekedy je v našich spoločenstvách, bohužiaľ, viac odchodov ako príchodov. Každý z nás pozná nejakú tú krízu: smrť niekoho blízkeho, preložila ma, dajú mi inú zodpovednosť či dostanem nového predstaveného s celkom iným štýlom. Aj vtedy našim záchranným pásom zostáva Písmo.

A ak je náš zasvätený život dáky bez krvi či otrávený, Písmo je pre naše vnútro ako krvná konzerva alebo naopak, dialýza. Podľa momentálnej osobnej potreby. Lebo v živote zasväteného má Písmo ústrednú úlohu, je návratom k tomu, čo je podstatné v našom živote. Návratom k hľadaniu Boha, ktoré nás priviedlo k zasväteniu a návratom ku kristologickému jadru nášho života.

Pápež František vo svojej knihe *Sila povolania* hovorí: „Zasvätený život, v ktorom nie je prítomný Ježiš so svojím slovom v evanjeliu, nefunguje.“

**Ak je náš zasvätený
život dáky bez
krvi či otrávený,
Písmo je pre naše
vnútro ako krvná
konzerva alebo
naopak, dialýza.
Podľa momentálnej
osobnej potreby.**

2. MAGNET PRE POVOLANIA

Na druhom mieste možno spomenúť, že Písmo vždy priťahovalo a bude priťahovať nové povolania. Stačí spomenúť miesto evanjelia pri totalitných povolaniach: ako ho stále žmolili, nosili so sebou. Ako nad ním spolu sedeli a vyhutovali.

Písmo totiž živí nielen zasvätenie, ale aj naše krstné povolanie, z ktorého zasvätenie sa Bohu vyrástlo. Ba dokonca živí i základ toho všetkého – povolanie k životu. Veď koľko mladých stráca zmysel pre hodnotu života. Zasvätením jadro svojho povolania, ktorým sú život a krst, predsa nestrácame, ale naplňame.

Vynakladáme toľko námahy na pastoraáciu povolani, a pritom najmocnejšiu zbraň máme na svojom stole. Písmo bolo a bude magnetom pre nové povolania. To však neznamená poslúžiť si tu i tam nejakým evanjeliovým textom pre mladých alebo zahviezdiť peknou prednáškou či akože *lectiōm divina*. Keby sme mladých vovádzali pravidelne a hlboko do Písma, je dosť možné, že by sa povolania rodili samé a trvalé, tie najvernejšie povolania – bok po boku s manželskými, ktoré sú tiež prepotrebné.

3. NÁSTROJ OBNOVY

Aj nás učili, že obnova rehoľného života je v návrate ku charizme. A je to tak správne. Návrat k duchu zakladateľov trochu pomohol, ale... ako hovorí pápež František v spomínanej knihe: Je to o návrate k jadrú toho, čo hýbalo našimi zakladateľmi? A zaobíde sa to bez evanjelia?

Darmo by sme vo svojom spoločenstve pestovali, obrazne povedané, veľký kvet charizmy, ale posadili ho do maličkého kvetináča s malým množstvom evanjeliovej pôdy. Zistíme, že naša charizma postupne vädne.

Našu permanentnú formáciu pápež František stavia na štyri stĺpy: duchovný život, komunitný život, štúdium a apoštolát. A v štúdiu zasvätených má zaiste prvé miesto Sväté písmo. Prvenstvo však má aj v duchovnom živote. Čiže to sú hneď dva dôvody na zblížovanie sa s Písmom v každej etape formácie.

Koľko plodných hnutí a duchovných rodín, inšpirovaných evanjeliom, vzniká vo svete i dnes! Možno aj vás fascinuje, že na celom svete sa nové hnutia k autentickému životu – ku ktorým treba pripočítať často aj naše spoločenstvá po totalite – prebudili vždy na základe horlivého kontaktu s Písmom. Na tom sa nič zmeniť nedá. Nič múdrejšie sa nevymyslí.

Dovoľte mi jeden napoly saleziánsky príklad. O prvom nástupcovi dona Bosca, dnes už blahoslavenom Michalovi Ruovi sa hovorievalo, že je živou regulou a že keby saleziáni stratili svoje pravidlá, stačilo by sa pozeráť na neho, čo robí. Benedikt XVI. v encyklike *Verbum Domini* hovorí, že každý zasvätený by mal byť živou exegézou evanjelia (VD 83). Čiže nielen obrazom, dokumentom o Písme, ale aj jeho vysvetľovaním tým, ku komu je poslaný.

Poviete si: „Ale veď Písmo máme v rukách každý deň, a nič zvláštne sa nedeje!“ Áno, dostávame denne veľa rôznych kúskov z Božieho slova: pri svätej omši a pri liturgii hodín ani nehovoriac. To všetko je veľa, veľmi veľa, no pre zasväteného je to len životné minimum. Taký liturgický šalát na prežitie, detská strava, o ktorej hovorí svätý Pavol, čo nás vo vzťahu k Písmu často robí pasívnymi. A zabúdame nad Pánovým slovom žasnúť či nájsť si niekoho, s kým sa budeme v čítaní Písma navzájom povzbudzovať.



Písmo pre zasväteného je ako chlieb, ktorý zasvätený denne krája a denne sa z neho sýti. Je ako voda, ktorá hasí jeho existenciálny smäd. Ako oheň, ktorý rozpaľuje jeho vyschnuté kosti, atď.

Skúsme hľadať odpoveď, čo by nám mohlo pomôcť stretávať sa i dnes tak ozajstnejšie s Pánovým slovom. Oprášme si zopár skúseností od svätých i menej svätých, ako sme aj my, o tom, ako sa zbližiť so Svätým písmom viac.



II. AKO PÍSMO ČITAŤ

V prvom rade s vierou, láskou a nádejou. Nestačí len viera, ani len láska, je dobré si udržiavať aj nádej v jeho silu. Sú to tri kráľovné, ktoré chodia spolu. Hneď vzápätí čítajme Písmo svojím jedinečným, originálnym, nenapodobiteľným štýlom, ku ktorému svoju Cirkev, mňa i teba osobne, podnecuje Duch Svätý. Skúsme si v ďalšom zhrnúť do siedmich bodov, ako Písmo čítať prakticky.

1. Pre toho, kto nemá rád pravidlá, tak stačí aj prvé pravidlo, také podstatné: čítať ho pravidelne. Lebo ak by som aj veľmi rýchlo a veľa z neho čítal, nemôžem si ho načítať do zásoby. S Písmom je to podobne, ako to bolo s mannou alebo s Eucharistiou, treba sa ním živiť každodenne. Nedá sa čítať ani nejako karieristicky, lebo sa pokazí, ako voľakedy manna nazbieraná pre nasledujúci deň.

2. Druhé, podrobnejšie a zároveň veľmi dôležité pravidlo, je čítať Písmo kontinuálne, čiže celé v kuse, tak postupne. Napríklad počnúc *Markovým evanjeliom* prejsť celý Nový zákon, potom pokračovať Starým zákonom od *Knihy Genézis* až po *Knihu Machabejcov*. Lebo nestačí náhodné otváranie Písma ani čítanie obľúbených statí v ňom, ba ani sledovanie liturgických textov nestačí, ak chceme nadobudnúť solídny, hlboký vzťah s ním. Veď napríklad je rozdiel mať za hrst perličiek – ako hrst krásnych citátov a statí – a je rozdiel mať šperky. A tie biblické šperky sú navlečené na niti kontinuálneho čítania.

3. Teraz niečo nepopulárne: čítajme Písmo akoby s lupou, s úvodmi aj poznámkami. Ako objavitelia či zlatokopi, ktorí sa radujú z každého zrníčka, čo namáhavo vyryžovali.

Dobré úvody pomáhajú identifikovať žáner biblickej knihy. Ani poznámky nie sú dáke mienky, dohady, ale fakty a pomôcky na porozumenie textu. Pomáhajú nám pochopiť prepotrebné súvislosti, na ktoré by sme sami došli iba s veľkou námahou. Žiaden komentár ani kážeň nám nenahradí osobné čítanie Písma samotného.

4. Stanovme si, kedy a koľko: pravidelné dávky (ako *scriptura* v seminári). Veď nikdy nie je dosť štúdia Písma a neskôr nám môže chýbať to, čo sme nečítali dnes.

Tomu pomôže, ak postupne, každodenne čítame napríklad jednu, tri či päť kapitol denne, lebo každý štýl má svoje výhody. Ak rozjímam spolu s komunitou nad textami z liturgie, možno dajme tomu čítať 3 – 5 kapitol denne, aby som nadobudol poznanie Písma v jeho súvislostiach. Ak chcem aj meditovať z toho, čo som prečítal, tak stačí jedna kapitola denne, aj s poznámkami alebo starostlivo vybraným komentárom.

Pre toho, kto nemá rád pravidlá, tak stačí aj prvé pravidlo, také podstatné: **čítať ho pravidelne.**



Čo by som z celého srdca odporučila, je: neznepokojovať sa, ak nerozumiem, ale čítať ďalej aj vtedy, keď sa text zdá akoby v cudzej reči. Čítať ho tak, ako viem.

Je dôležité čítať Písmo integrálne, celou bytosťou, a nie iba očami. Zapájať do čítania čo najviac svojich zmyslov. Čítať nielen myslou, ale i srdcom. Ba aj životom podľa neho.

5. Čo by som z celého srdca odporučila, je: neznepokojovať sa, ak nerozumiem, ale čítať ďalej aj vtedy, keď sa text zdá akoby v cudzej reči. Čítať ho tak, ako viem. Po svojom. Veď aj čítať Písmo sa učíme jeho čítaním. Tak sa čítanie stáva výrazom viery a lásky. A modlitbou. Je to podobne ako pri adorácii, keď nie vždy cítime posilu z modlitby hneď počas nej. Písmo totiž nemôžeme ovládnuť. Vždy nás bude presahovať, a to nás udržuje v pokore.

S čítaním Písma je to ako pri hre s dámou. Najprv je hra ťaživá, nudná, kým sa náš pešiačik krok po kroku neprebojuje domov a stane sa všestranne pohyblivým na šachovnici. Aj pri čítaní Písma si spočiatku musíme ťažkosti preskakať, no potom príde radosť z voľného pohybu v ňom. Budeme vnímať konkrétne úryvky Písma plasticky, trojrozmerné, naživo. A jeho výklad sa aj bez kníh bude rodiť v našom vnútri.

6. Pri čítaní je dobré používať pomôcky: mapy, schémy, prehľady, ale aj značky, ceruzky, pásky a nálepky podľa osobného vkusu, lásky a inšpirácie. Voľakedy nám nedovoľovali ani čiariočku urobiť v knihe – bolo to proti chudobe. No dnes využijeme všetky prostriedky v tejto roztrieštenej dobe, aby sme sa vedeli vložiť do Písma a Písmo vložiť do nás.

Využijeme všetko, čo nám pomôže skladať si Písmo vo svojom srdci v celosti. Vo svojom liste zo 17. januára 2019 nás pápež František pozýva k prehĺbenému poznaniu aj našich židovských koreňov, ktoré podľa jeho slov veľmi potrebujeme. Treba nám dobre porozumieť nielen Novému, ale aj Starému zákonu, čo sa bez kontinuálneho čítania nedá.

7. A napokon je dôležité čítať Písmo integrálne, celou bytosťou, a nie iba očami. Zapájať do čítania čo najviac svojich zmyslov. Čítať nielen myslou, ale i srdcom. Ba aj životom podľa neho. Lebo žijúc podľa Písma ho pochopíme najlepšie.

Najmä nezabúdajme do čítania zapájať svoje srdce, emócie. Chrániť si v sebe plamienok lásky k Pánovmu slovu takým svojím, osobitným spôsobom. Znamená to vedieť sa z Písma tešiť, oddychovať s ním, radovať sa z neho. Tešiť sa naň ako na zákusok, na dezert.

Ide o to, aby sa Pánovo slovo dostalo do nášho vnútra, nie do povrchných, ale do hlbokých emócií; tam, kde v nás sídli Boh, čiže do úrodnej Božej pôdy nášho srdca. Až potom začne v nás konať ono samé. A budeme sa môcť s ním zliať v objatí.

Ak budeme čítať Písmo celistvo a pravidelne, zakúsime jednu osobitnú radosť. A síce ako sa jeden text z Písma odráža v mnohých ďalších a komentár k tej stati bude ako snežienka klíčiť i v mojom vnútri. Aj bez kníh. Bude sa v nás rodiť radosť zo svetla, tepla, posily a nádhery Božieho slova.

Poznáte kaleidoskop? Práve pri takomto čítaní Písma zbadáme, ako sa zo zopár ľudských slov, ako zo sklíčok kaleidoskopu, pomocou zrkadiel Ducha vytvoria v nás nádherné obrazy.

III. OVOCIE ČÍTANIA PÍSMO

A napokon sme pri ovocí pravidelného čítania Svätého písma. Okrem toho posledného ovocia – čiže radosti z nových súvislostí v ňom – sme už na začiatku naznačili dvojaké, veľmi silné ovocie Písma: obnovu zasväteného života a nové povolania. Je to také spoločné a prepotrebné ovocie. No teraz nám pôjde pre-

**Písmo cirkuluje
v mojej modlitbe
ako krv v tele:
predchádza ju,
preniká ju
i sprevádza.**



dovšetkým o tretí druh ovocia, o to dôverné, po ktorom všetci bez rozdielu prahne: je ním intimita s Bohom v modlitbe.

Písmo vstupuje do našej modlitby prostredníctvom liturgie a osobného čítania. No nemôžem si zamieňať osobný vzťah s Písmom za ten spoločný. Moja modlitba má mať dve živé, životodarné ramená – spoločnú modlitbu i osobnú – jedna bez druhej funguje len s ťažkosťami. Potrebujeme mať oba stĺpy, aby Pán mohol hovoriť celému spoločenstvu, ale aj mne osobne. Inak hrozí intimizmus alebo formalizmus, a to je pramálo. Je to práve Písmo, ktoré nám pomáha túto dvojkoľajnosť liečiť a obe ramená modlitby spájať.

I pre mňa existujú dve cesty osobného zblíženia sa s Bohom: modlitba a Sväté písmo. Ktorú si vyberiem? A čo tak spojiť obe? Nebude to najistejšia cesta – ako dva v jednom? A dajú sa vôbec modlitba a Písmo oddeliť? Písmo je školou modlitby, otvára srdce pre modlitbu. Ukazuje mi, ako sa modlil Abrahám, Mojžiš, Eliáš, Mária, Ježiš... Rozpráva o tom, kde sa modlia, kedy sa modlia, koľko sa modlia, prečo a za čo sa modlia.

Potrebujem si Písmo vo svojom vnútri poskladať ako puzzle. Aj osobným zblížením sa s postavami Písma lepšie pochopím Krista, aby som v Písme ja sám nachádzal Kristovu tvár. Totiž Písmo cirkuluje v mojej modlitbe ako krv v tele: predchádza ju, preniká ju i sprevádza.

Čítanie a modlitba s Písmom majú enormný dosah na môj vnútorný, duchovný život. Môžu ma zachrániť pred formalistickou modlitbou alebo lacnými pobožnosťami. A, samozrejme, pred pokušením zanechať modlitbu, keď sa mi v nej nebude dariť. Lebo ak budem verne čítať Božie slovo, moja duša určite zatúži modliť sa. Tak inak, novým spôsobom, z hĺbky mojej ozajstnosti.

Dnes je móda nechať sa inšpirovať kontemplatívnymi spiritualitami v modlitbe a je to tak správne. Lebo nie vždy vieme – najmä my, aktívni rehoľníci – využiť dobre čas tichej, osobnej modlitby. Populárny otec Hieronym, trapista, po celoživotnom štúdiu i zápase v chápaní a uplatňovaní kontemplatívnej modlitby, nám radí počas nej tri veci. Striedať trochu čítania, modlitbové ticho a opakované invokácie. Má skúsenosť, že inej cesty rastu v kontemplatívnej modlitbe niet. A je dobré, ak dva slovné momenty v nej, ktorými sú čítanie a invokácie, pramenia z Písma. Presne v tomto momente sa pre nás zasvätených spája *lectio divina* s adoráciou.

Otvárajme teda Písmo ako našu osobnú kaplnku, dvere do svätyne Božieho srdca, do svätyne nášho srdca i srdca Cirkvi. Aby sme v ňom hľadali a našli tvár toho, koho miluje naša duša. ■

(Príspevok odznel 2. 2. 2019
na Dni zasvätených v Nitre)

Mini-hymnus na lásku a vernosť

■ JURAJ FIGULA

Žalm 117

¹ Chváľte PÁNA
všetky národy,
oslavujte ho,
všetci ľudia.

² Lebo je mocné jeho
milosrdenstvo nad nami
a PÁNOVA vernosť
(zostáva) naveky.
Halelujah.

Máme pred sebou najkratší žalm v celom Žaltári. Pravdepodobne sa jedná o hymnus, ktorý bol skomponovaný pre liturgické použitie. Ťažšie je však aj pre odborníkov určiť, presne pre aký typ liturgie a kde sa mal pôvodne používať. Podľa Sabourina tento krátky hymnus mohol slúžiť aj ako úvodný spev počas sviatku Zmluvy v Jeruzaleme, na ktorom sa zúčastňovalo mnoho pútnikov. Totiž na základe slov *hesed we'emet*, milosrdenstvo a vernosť, teda dvoch základných prvkov zmluvy, pripájali teológovia tento žalm k známemu vyznaniu viery v *Knihe Exodus* (34, 6 – 7): „Pán, Pán je milostivý a láskavý Boh, zhovievavý, veľmi milosrdný a verný. On preukazuje milosrdenstvo tisícom, odpúšťa nepravosť, zločiny a hriech, ale nič nenecháva nepotrebané:

on navštevuje vinu otcov na deťoch a detných deťoch až do tretieho a štvrtého pokolenia!“

Tento žalm určite sprevádzal chrámové liturgie v poexilovom období, pretože práve vtedy sa začína rozprávať, hlavne vďaka Deutero-Izaiášovi, o všeobecnosti spásy. Návrat z babylonského zajatia v roku 537 pred Kristom sa stáva znakom pre všetky národy, aby pochopili pravdu a moc Pána. Takto sa to v židovskej tradícii vnímalo. Môžeme to doložiť poexilovou vsuvkou u proroka Sofoniáša: „V tom čase vás privediem, v tom čase vás pozbieram, lebo vás urobím slávnymi a chýrnymi medzi všetkými národmi zeme, až vám navidomoči obrátim váš osud,“ hovorí Pán“ (*Sof* 3, 20).

Zdá sa, že Žalm 117 bol aj súčasťou Hallelu a spieval sa na konci veľkonočnej židovskej večere ako proroctvo všeobecnej spásy.

ŠTRUKTÚRA

- Pozvanie ku chvále (v. 1)
Chváľte – PÁNA – národy
Oslavujte – PÁNA – ľudia
- Jadro hymnickej chvály (v. 2)
Mocné – Milosrdenstvo – PÁNA
Naveky – vernosť – PÁNA

EXEGÉZA

Mini-hymnus na lásku a vernosť je veľmi zrozumiteľný a vyžaduje si len zopár exegetických poznámok.

Verš 1

Babylonské zajatie (587 pr. Kr.) sa stalo hanbou pre Boží ľud. Okolité národy sa mohli s rúhaním pozeráť na tohto slabého Boha, ktorý neochránil svoj ľud. V skutočnosti Boh však bol len spravodlivý voči svojmu ľudu, ktorý sa od neho vzdialil vo svojom srdci a svojimi skutkami. S návratom zo zajatia sa ukazuje Božia moc, ktorá zachraňuje Izrael, a rúhanie národov okolo sa mení na chválu Pána. Zrazu sú všetky národy svedkami veľkých Božích skutkov voči Izraelu a môžu rozpoznať v Pánovi skutočného a pravého Boha.

Verš 2

Obsah chvály sa podopiera o teológiu zmluvy. Tá vyjadruje dva základné Božie atribúty: *hesed* (milosrdenstvo) a *emet* (vernosť).

Hesed sa nachádza 127-krát v Žaltári a 245-krát v celej Biblii. Je to slovo, ktoré zahŕňa v sebe celé spektrum hodnôt ako láska, dobrota, vernosť, milosrdenstvo. Všetky tieto hodnoty sú typické pre veľmi osobné vzťahy. Odkaz na zmluvu v *Knihe Exodus* (34, 6 – 7) v tomto žalme je jasný, a teda slovo *hesed* vyjadruje vzťah plný lásky a milosrdenstva, ktorého sa Boh nikdy nezriekne.

Emet sa nachádza v Žaltári 37-krát a 84-krát v Starom zákone. Jeho prvý význam je stabilita. Ostatné významy vychádzajú práve z tejto stability: vernosť, pravda, trvácnosť.

Veľmi často sa obe slová *hesed* a *emet* nachádzajú spolu a tvoria slovné spojenia ako „verná dobrota“ alebo „stabilná láskavosť“. V našom prípade však majú svoju špecifickosť. *Hesed* (milosrdenstvo) je silné, vyššie. Vyjadruje sa tým plná dôvera v Boha a tá je v protiklade s človekom, ktorý je slabo láskavý. *Emet* (vernosť), naopak, je večná, je to vernosť nerozbitná, oproti ktorej človek vníma svoju malovernosť.

NA ZÁVER

Žalm zjavuje všeobecný charakter spásy. Všetci ľudia sú pozvaní stať sa členmi Božieho ľudu. Táto univerzálnosť je darom Pána. S vyliatím Ducha Svätého na apoštolov a ich učeníkov sa milosrdenstvo a Božia vernosť dostávajú ku všetkým národom bez rozdielu. Preto náš žalm má aj svoju prorockú dimenziu, ktorú opisuje svätý Ján apoštol: „Potom som videl; a hľa, veľký zástup, ktorý nik nemohol spočítať, zo všetkých národov, kmeňov, plemien a jazykov. Stáli pred trónom a pred Baránkom, oblečení do bieleho rúcha, v rukách mali palmy a mohutným hlasom volali: „Spása nášmu Bohu, ktorý sedí na tróne, a Baránkovi!“ (Zjv 7, 9 – 10). ■

Noví misionári milosrdenstva

■ O. METOD MARCEL LUKAČIK

Dňa 12. apríla 2019 Svätý Otec František, prostredníctvom Pápežskej rady na podporu novej evanjelizácie, ustanovil ďalších misionárov milosrdenstva. Stali sa nimi gréckokatolícki redemptoristi o. Jozef Jurčenko, o. Juraj Rak, o. Jaroslav Štelbaský a o. Maroš Dupnák.

Dostali tak špeciálne poslanie, aby ich pastoračné a misijné pôsobenie zviditeľňovalo Božie milosrdenstvo, že Boh nekladie nijaké hranice tým, ktorí ho hľadajú s pokorným srdcom, pretože všetkým ide v ústrety ako Otec. Táto mimoriadna služba sa skončením Mimoriadneho Svätého roku milosrdenstva nekončí. Svätý Otec si totiž želá, aby „táto služba zmierenia stále trvala ako konkrétny znak toho, že milosť svätého roku je v rozličných častiach sveta naďalej živá a účinná“ (*Misericordia et misera* 9).

O. Jozef Jurčenko bude pôsobiť ako miestny predstavený kláštora redemptoristov v Stropkove a ľudový misionár. O. Juraj Rak už 20 rokov pôsobí v Mukačevskej eparchii, aktuálne ako miestny predstavený Kláštora sv. Gerarda a správca farnosti sv. Juraja Veľkomučeníka v Užhorode-Červenica. O. Jaroslav Štelbaský je miestnym predstaveným kláštora redemptoristov v Michalovciach a o. Maroš Dupnák je správcom Baziliky Zoslania Svätého Ducha v Michalovciach. Koncom mája im odovzdal menovacie dekréty protoihumen redemptoristov o. Metod Marcel Lukačik, CSsR.

Spolu s nimi dostali aj krátku inštrukciu, aké majú nové kompetencie pri vysluhovaní sviatosti zmierenia, čo sa týka predovšetkým možnosti odpustenia veľmi závažných hriechov, rezervovaných Svätej Stolicy. „Sviatosť zmierenia musí nájsť svoje centrálné miesto v živote kresťana; preto si od kňazov vyžaduje, aby svoj život dali do „služby zmierenia“ (2 Kor 5, 18) tak, že nikomu, kto skutočne ľutuje, nebude zahatený prístup k láske Otca, ktorý čaká na jeho návrat, a všetkým bude ponúknutá možnosť zakúsiť oslobodzujúcu silu odpustenia“ (*Misericordia et misera* 11). ■





Nesúd' knihu podľa obalu

■ GEORGES MONDO

„Nesud' knihu podle obalu.“ Tak mohu zatím shrnout své misionářské zkušenosti v České republice. Velmi často se mě lidé ptají, jak je možné, že černý africký kněz a misionář může misijně působit v této zemi.

Všechno začalo během studia mého posledního roku teologie v Ghaně. Předtím než jsem složil své poslední řeholní sliby ve Společnosti Božího Slova, musel jsem generálnímu představenému napsat dopis se žádostí o přijetí věčných slibů a navrhnout mu tři místa, kde bych chtěl pracovat po svém kněžském vysvěcení jako misionář. Jeden z návrhů bylo působení ve Slovenské provincii (Česká a Slovenská republika jsou sloučeny do jedné provincie dohromady).

Generální představený mě proto ve své odpovědi na mou žádost jmenoval do Slovenské provincie, jak jsem si přál. Moji spolužáci byli jmenováni do Ruska, Botswany, Keni, Toga a Ghany.

Misie Česko

Později mě informoval otec Ján Halama, tehdejší provinciál, že budu pracovat v České republice. Opravdu jsem o této zemi moc nevěděl. Všechno, co jsem věděl, bylo, že Česko a Slovensko byly kdysi jednou zemí. Věděl jsem také, že Ghana porazila Českou republiku v roce 2006 na mistrovství světa ve fotbale. Proto jsem začal hledat na internetu, abych se dozvěděl více



Kdo zde věří v Boha, ví proč a ví, jaký to má smysl i cenu.

o zemi, o lidech a o kultuře. Prošel jsem svým prvním šokem, když jsem se dozvěděl, že mnoho lidí v České republice nechodí do kostela. Neidentifikují se s žádným náboženstvím. Někteří říkají, že je to jedna z nejvíce ateistických zemí na světě.

Proto jsem si už při příchodu do země představoval, jak budu kázat prázdným kostelům. Přesto jsem se jako misionář vlastně nemohl dočkat, až to zažiju doopravdy.

Získání víza do České republiky nebylo příliš snadné. Trvalo mi šest měsíců, než jsem dostal povolení přicestovat. Mezitím jsem musel předložit velvyslanectví mnoho administrativních dokumentů. Rozumím tomu, bylo to v době, kdy začala uprchlická krize a každá země zpříšňovala svou zahraniční politiku. Po dlouhém čekání jsem konečně dostal pracovní vízum.

Misie kaplan

Prvního července 2015 jsem přijel z Ghany do Prahy. Přišel jsem jako zaměstnanec Litoměřické diecéze. Nejprve jsem byl oficiálně jmenován kaplanem v Mimoní. Protože jsem však neuměl český jazyk, musel jsem se ho učit rok ve škole v Praze. V době, kdy jsem se učil jazyk, jsem působil v naší farnosti v Praze – Uhřetěvsi.

Po jazykové výuce jsem se přestěhoval do Kolína s otcem Janem Halamou, abychom převzali novou farnost od diecézních kněží. Tedy od července 2016 jsem kaplanem v Kolíně.

Co mohu říci o mém apoštolátu v České republice?

Je pravda, že jen málo lidí chodí do kostela nebo se identifikuje s institucionálním náboženstvím. Nicméně po mých příležitostných setkáních se všemi druhy lidí si uvědomuji, že mnoho z nich ve skutečnosti není ateisty tak, jak se to obvykle udává a říká. Ve skutečnosti mnozí lidé věří v jakousi energii, která vládne světu. Nechtějí tomu říkat „Bůh“ ani nechtějí být připojeni k církvi. Lidé chtějí být osvobozeni od církevních norem a závazků. Často mi lidé říkají: „Já věřím, ale nepotřebuji církev.“

Kdo věří v Boha v Česku, ví proč

Někteří lidé nejsou věřící, protože se od dětství nikdy s tématem víry či náboženství nepotkali a nebyli vychováni v křesťanské víře. Většina z těchto lidí je ale

pak velmi otevřena, když se jednou setkají s lidmi, kteří žijí svou víru autenticky a jsou osloveni. To může také vysvětlovat rostoucí počet dospělých, kteří se nechávají pokřtít v dospělosti.

Pro mě je tato zkušenost něco zcela nového. Když vidím, že jsou lidé teprve pokřtěni jako dospělí, vidím něco, co jsem dosud vůbec neznal, protože v Kongu nebo v Ghaně jsou lidé vždy pokřtěni jako děti a vyrůstají v křesťanském prostředí. Dobrá věc na tom je, že tito konvertité berou velmi vážně svou víru, často žijí horlivější náboženský život než ti, kteří odmalička vyrůstali v křesťanské rodině. Být křesťanem v České republice je náročnější než jinde. Křesťané jsou často terčem posměchu. Mnoho lidí se dívá na křesťany jako na podivné lidi. Proto se někteří křesťané bojí veřejně deklarovat svou víru, hlásit se ke Kristu.

Znám to dost z blízka, protože učím náboženství skupinu dvaceti starších dětí. Mnozí z nich jsou jedinými věřícími ve třídě. Velmi často se jejich víře spolužáci posmívají. Naše setkání jsou proto jedinou dobou, kdy se tyto děti setkávají s vrstevníky, kteří ctí stejné hodnoty a nemusí je neustále obhajovat v celkově náboženství nepřátelském prostředí, jakým je například škola.

Dalším bodem je, že i když je zde jen málo křesťanů, právě tito jsou velmi uvědomělí a dobří křesťané. Kdo zde věří v Boha, ví proč a ví, jaký to má smysl i cenu. To mě hodně motivuje k další práci s nimi.

Pronásledování církve anebo nezáměr o její poselství?

Uvědomil jsem si také, že obecně existuje velmi špatná mentalita namířena proti církvi. Lidé špatně reagují, když se něco ve veřejném prostoru týká církve nebo náboženství. V našem městě máme sedm základních škol a gymnázium. Ale v žádné z těchto škol nemůžeme učit náboženství, protože to většina ředitelů nechce. Nechce se mi mluvit o tom, co se děje s restitučními církevního majetku atd.

Jaké jsou výzvy a potíže, se kterými se setkávám?

Jako cizinec v této zemi je moje první výzva jazyk. Poznání českého jazyka mi může výrazně pomoci v mém apoštolátu. Proto se každý den snažím naučit něco nového. Jazyková bariéra mi však nebrání v interakci s ostatními lidmi. Mám mnoho přátel mezi křesťany a nekřesťany. Navíc jsou to lidé, kteří mi pomáhají zlepšit mé znalosti českého jazyka. Například různí lidé opravují mé kázání a texty.

Rasismus v praxi

Další výzva se týká rasy. Jsem černý Afričan. V několika případech se stalo, že lidé odmítli moji službu, protože jsem černý. Jednou během návštěvy nemocných mi jedna stará žena řekla, že nechce, aby ji navštěvoval černý kněz. A zas jednou jistá rodina chtěla kněze na pohřeb. Když však slyšeli, že jsem jediný kněz k dispozici, změnili plán a objednali řečníka. Při práci s lidmi se někdy setkávám s těmito špatnými zkušenostmi. Můžu jim říkat měkký rasismus, protože jsem nikdy nebyl fyzicky napaden. Nicméně, podpora a pomoc, které dostávám od mnoha jiných lidí, zastíní tyto špatné zkušenosti. Mnozí lidé jsou naopak velmi rádi, když je navštěvuji. Například, babičky v domově pro důchodce mě nazývají „fešák“ nebo „usměvavý kněz“. Byl jsem také již jako kněz přítomen na celé řadě svateb nebo křtů dospělých lidí a dětí.



Někteří lidé nejsou věřící, protože se od dětství nikdy s tématem víry či náboženství nepotkali a nebyli vychováni v křesťanské víře. Většina z těchto lidí je ale pak velmi otevřena, když se jednou setkají s lidmi, kteří žijí svou víru autenticky a jsou osloveni.



Jsem šťastný, protože jsem sem nepřišel s velkými očekáváními ani ambicemi. Přišel jsem jako člověk, který je připraven učit se od lidí a nabízet to, co je a má. Vždy se snažím na život dívat pozitivně.

Inkulturační, základ pro službu

Pokud jde o českou kulturu, nikdy jsem neměl problém s integrací. Během našich studií jsme totiž jako misionáři právě na tyto úkoly systematicky připravováni. Měli jsme kurzy misiologie, antropologie, sociologie a inkulturační. Ty nás naučily techniku pro hladkou integraci do nové kultury. Také během pěti let studia v Ghaně jsem v čase velikonočních svátků, vánočních svátků a letních prázdnin žil v různých vesnicích a různých regionech. Pro získávání zkušeností jsem se musel stýkat s novými lidmi, žít s nimi, učit se novému dialektu, jíst jiné jídlo a přizpůsobit se nové kultuře. Bylo to náročné, ale velmi užitečné. Jeden z našich učitelů nám jednou řekl: „Tvrdě v tréninku – na hřišti snadno.“

Proto jsem schopen vycházet dobře s různými lidmi ve své pastoraci. Jsem otevřený a společenský. Mám rád společnost. Například hraju fotbal s lidmi z města. Jsem také hráčem fotbalového Kněžského českého týmu. Podílím se na některých aktivitách mladých skautů a mnoha dalších věcech, které dělám s lidmi. Nemám problém s jídlem a pivem.

Česko, krajina naděje

Jedním slovem mohu říci, že jsem spokojen s možnostmi svého apoštolátu v České republice. Jsem šťastný, protože jsem sem nepřišel s velkými očekáváními ani ambicemi. Přišel jsem jako člověk, který je připraven učit se od lidí a nabízet to, co je a má. Vždy se snažím na život dívat pozitivně. Situace církve v České republice je mnohem lepší, než jsem si představoval. Mohu také říci, že je mnohem lepší než v některých takzvaně křesťanských zemích na západě. Vždy jsem hrdý, když se mohu podělit o své zkušenosti s ostatními spolubratry, kteří pracují v různých zemích. I když jsem tady jediný africký černý kněz, vím, že nejsem na špatném místě. ■

Pred troma rokmi som sa dostala do basy; a chcem vás tam vziať so sebou

■ FRANTIŠKA ČAČKOVÁ

Keď som takto začala oznam po svätej omše pre vysokoškolákov, hneď dávali všetci pozor. Neklamala som. So sestrami a teraz už aj niekoľkými mladými chodím do Ústavu na výkon trestu. Sučany, tam sa to začalo najprv ako služba pri ženách, rozšírilo sa to k mladistvým a teraz už aj k chlapom.



Nevedela som,
no za mrežami ma
čakali ženy, ktoré
kedysi chodili so
svojimi deťmi na
detské sväté omše,
ženy, čo spievajú
od srdca piesne,
ktoré si pamätajú,
alebo nové, ktoré
si medzitým zložili
(niekedy na nápevy
iných známych
piesní).

Väčšina svätých
bola vo väzení.
Veď porozmýšľajte.
Kratšie či dlhšie,
ale boli, však?
Počnúc Ježišom.

Služba milosrdenstva

Neviem to nazvať inak. Láska na prvý pohľad. Je to služba, ktorú nájdete vymenovanú v zozname skutkov telesného milosrdenstva. Poskytovať pomoc väzňom. Pravidelná prítomnosť je jednou z foriem.

Ako tam robíme skutky milosrdenstva? Hriešnikov napomínáme, keď im pomáhame pripraviť sa na svätú spoveď, poučame nevedomých cez katechézy, (snáď) dobre radíme pri osobných rozhovoroch, tešíme sa s tými, ktorí idú do civilu a o mesiac sa s nimi už nestretneme, ale stojíme aj pri tých, ktorých tam uvidíme aj niekoľko nasledujúcich rokov. Keď sa pozerám na zvyšný zoznam, vo väzenskom prostredí je dosť možností na nacvičovania si trpezlivého znášania krivdy. Viest iných k životu v odpustení ubližujúcim je riadne náročné. Denne hľadať pokoj a zotrvať v ňom. Neodpustením ubližujeme hlavne sebe – a to určite nechceme. Modliť sa za živých i mŕtvych – to je skúsenosť každého stretnutia s odsúdenými. Niekoľko hodín a zoznam preukázaných skutkov milosrdenstva (duchovného isto) vyškrťáme skoro celý. To je tá naša strana, to, čo pre nich môžeme urobiť my.

A čo oni pre nás?

Bola som pri príprave mnohých evanjelizačných projektov a akcií. Lenže chodiť do väznice je iné. Veľakrát som pri odchode počula od saleziána dona Juraja Malého, ktorý je dekanom väzenského dekanátu a farárom personálnej farnosti svätého Jána Bosca v Sučanoch: „Oni z toho budú žiť niekoľko týždňov.“ Platí to aj o mne a o tých, s ktorými tam chodím. Nevieime na nich zabudnúť, nevieme na nich nemyslieť. Prichádzame k nim ako tí, ktorí im chcú ponúknuť a darovať prijatie a lásku. A odchádzame s tým istým darom.

„Už sa do toho dostávate!“

Vždy sa treba radšej opýtať, čo môžeme. Mnohé veci nie sú samozrejmosť. Veď to je jeden z aspektov „obmedzenia slobody“. Minule ma pochválili: „Už sa do toho dostávate!“ Do tých ich pravidiel. Riadne nás to vtedy rozosmialo.





Pravidlá a obmedzenia sa netýkajú len tých, ktorí sú vnútri. Nemať poruke na niekoľko hodín telefón, pri každých dverách čakať, kým vám ich niekto otvorí a hneď za vami aj zamkne, nemôcť používať akúkoľvek techniku, ktorú si bežne berieme na iné modlitbové či evanjelizačné stretnutia, predpokladať, že nie každý si bude vedieť a môcť prečítať texty, s ktorými chceme na stretnutí pracovať... to je len pár obmedzení, ktoré zažívame my, ktorí na bráne dostaneme žltú cedulku, na ktorej je napísané Návšteva.

Spevom k Bohu

„Krásne je byť s tebou, Bože, si ten, ktorý chráni ma, aj zázrak vždy stať sa môže, no tak pevne objím ma.“ Na prvú svätú omšu som sa doma nachystala, pripravila im spevníčky, sebe playlist a... šla som tam ako veľká frajerka gitaristka. Nevedela som, no za mrežami ma čakali ženy, ktoré kedysi chodili so svojimi deťmi na

detstvé omše, ženy, čo spievajú od srdca piesne, ktoré si pamätajú, alebo nové, ktoré si medzitým zložili (niekedy na nápevy iných známych piesní). Chalani spievajú pomenej. Ako všade ☺. Vyťahujem preto krátke, rytmické, hoci aj staré songy. Hlavne nech hneď spievajú. A nech ich nemôžu pustiť z hlavy.

Kurz pre rodičov detí do 10 rokov – vo väzení?

Počas katechéz sme im chceli niečo vysvetliť a zaznela vtedy veta: „Veď máte deti...“ Raz mi pri tej vete bliklo. Veď väčšina z nich sú matky! A ja mám doma v polici DVD-čko s kurzom o výchove. Síce som ani raz nepočula na konferenciách v Londýne, kde ho vymysleli, že by ho robili vo väzení. Skôr tam hovorili o evanjelizačných kurzoch Alfa, ktoré sa robia na mnohých miestach sveta aj vo väzeniach (Alpha prison). Ale prečo nie? Prečo neponúknuť kurz o vý-



Tak ak chcete vedieť a tiež sa pridať, hasia o 21.00. Zavádzame nové zvyky a modlíme sa a seba navzájom. My za nich a oni za nás. Vždy je za čo a za koho. Nech sa polepšíme. Všetci.

chove detí týmto rodičom, ktorí sú so svojimi deťmi maximálne dve hodiny mesačne? Veď oni sa k nim onedlho vrátia. Aj keď onedlho môžeme rátať tiež na roky.

Svätí za mrežami

Bežný program: katechéza a modlitba a potom svätá omša. Naštudovala som si tému svätosť. Nadšene som hovorila, že je pre každého. Aj pre nich. A v tej chvíli – došlo mi, že väčšina svätých bola vo väzení. Veď porozmýšľajte. Kratsie či dlhšie, ale boli, však? Počnúc Ježišom – to bol moment, ku ktorému sa rada a často vraciam. Že aj Ježiš bol väzňom. Nič nové som teraz nepovedala, lebo sme zvyknutí na množstvo faktov z jeho života. Ale keď mi to tak nejak naplno došlo, sediac medzi tými, čo sú odsúdení, niečo sa po-hlo. Iná forma súcitu a lásky k nim. Nevieam.

Má zmysel chodiť tam?

A má zmysel iná naša práca? Nemusím všetko vidieť a hneď tu a teraz z toho ťažiť. Vidím radosť v očiach, keď prichádzame, a nedočkavosť, keď sa pýtajú, kedy zasa prídeme. Vidím aj iskru a nadšenie u tých, s ktorými tam chodíme. Zmenu postoja k životu. Zabolí, keď vidím, že ako jediný problém vidia, že sú zavretí, a čakajú, že keď budú vonku, nebudú už mať nijaké problémy – ach, keby to tak bolo, ako nie je a nebude.

Výkon. Tam netreba žiadny podávať. Tam treba ísť, byť a ostať sám sebou a dať, čo máš. „Vy ste vytrvali so mnou v mojich skúškach“ (Lk 22, 28). Vytrvať s nimi a pri nich kvôli nim. Neriešiť, či je to vrahyňa alebo podvodníčka, ale vidieť v nej milované Božie dieťa. Nedumať, čo porobili a čo im prišili, ale milovať ich dnes.





„Kedy hasia?“

Blesková odpoveď bola: „Keď horí.“ A výbuch smiechu. Vzniklo to, keď sme chceli chalanov namotivovať modliť sa po blahorečení Anky Kolesárovej denne tri Zdravasy. Že aj my sa s nimi zjednotíme v modlitbe v čase, keď im zhasnú svetlo. Tak ak chcete vedieť a tiež sa pridať, hasia o 21.00. Zavádzame nové zvyky a modlíme sa za seba navzájom. My za nich a oni za nás. Vždy je za čo a za koho. Nech sa polepšíme. Všetci.

Nemáme právo súdiť ich. Za voľačo ich odsúdili na tento trest iní a ešte je tu Boh, ktorý bude súdiť aj nás. Viem, že

tento dobrý Boh rád a štedro dáva „druhé šance“. Ja sama som ich už niekoľko využila a plánujem v tom pokračovať.

...

PS: A zaujímavé info navyše. V taký obyčajný štvrtok 2. mája 2019 bola v objekte pre ženy požehnaná prvá kaplnka na svete, zasvätená bl. Anke Kolesárovej. Majú ju tam veľmi radi. Nielen rady, ale aj radi, lebo aj chalanom a chlapom je blízka. ■



Periodiká a médiá mužských a ženských reholí na Slovensku

■ DOMINIKA POLÁČIKOVÁ

Rehole sa snažili už od svojho vzniku formovať spoločnosť cez médiá. Na Slovensku máme osem rehoľných vydavateľstiev a vydáva sa viacero periodík. Som absolventka žurnalistiky a kontaktovala som všetky rehole pôsobiace na Slovensku, aby som do svojej bakalárskej práce zosumarizovala aktuálne vydávané rehoľné časopisy.



● PERIODIKÁ MUŽSKÝCH REHOLÍ

Z reholí pôsobiacich na Slovensku až jedenásť vydáva svoj časopis. Väčšinou sú založené na svedectvách a informáciách o fungovaní rehole, životopisoch ich svätých, ako aj o akciách a rôznych novinkách, čiže ide hlavne o informovanie verejnosti a priaznivcov týchto rehoľných spoločenstiev.

Spoločnosť Božieho slova (SVD – verbisti) vydáva dva časopisy. Šéfredaktorom mesačníka **Hlasy z domova a z misií** je Martin Štefanec. Misijný mesačník prináša mnohé zaujímavé články a správy z misijných krajín a zo života Cirkvi na Slovensku. Druhým časopisom je **Mladý misionár**, ktorý vychádza trikrát do roka, šéfredaktorom je Lukáš Hanúsek. Ide o časopis seminaristov Spoločnosti Božieho slova.

Salezijáni Don Bosca (SDB) vydávajú dvojmesačník **Don Bosco dnes**, ktorého šéfredaktorom je Rastislav Hamráček. Je to časopis pre saleziánsku rodinu, priateľov a dobrodincov dona Bosca. Ročne vychádza šesť čísel.

Mnísi z rehole sv. Benedikta (OSB – benediktíni) vydávajú trikrát do roka časopis **Estote Benedicti**, ktorého šéfredaktorom je František Štrba. Zasielajú ho ako poďakovanie dobrodincov a priaznivcov rehole o živote v ich kláštore. Stálou súčasťou je rubrika s prehľadom o uskutocnených a plánovaných prácach na kláštore na Sampore.

Kongregácia Najsvätejšieho Vykupiteľa (CSsR – redemptoristi) ponúka čitateľom dva časopisy: rímskokatolíci **Slovo medzi nami**, ktorého šéfredaktorom na Slovensku je Patrik Grotkovský. Ten-



to mesačník v origináli vychádza v USA. Je evanjelizačným časopisom určeným hlavne pre veriacich kresťanov, prehĺbujúcich svoju vieru. Ponúka biblické meditácie na každý deň v mesiaci, tematické články, svedectvá ľudí a rôzne iné. Gréckokatolíci vydávajú mesačník **Misionár**, ktorého šéfredaktorom je Milan Zaleha. Je to časopis redemptoristickej rodiny: redemptoristov, redemptoristiek, členov Arcibratstva svätého ruženca a laických spolupracovníkov.

Hospitálska rehoľa sv. Jána z Boha (OH – milosrdní bratia) štyrikrát ročne vydáva časopis **Hospitalita**. Jeho šéfredaktormi sú Martin Richard Macek a Vít Pospíchal. Je zameraný na spravodajstvo zo života bratov v Čechách a na Slovensku. Zameriava sa aj na informovanie o rakúskej provincii milosrdných bratov.

Rád bosých bratov Preblahoslavenej Panny Márie z hory Karmel (OCD – bosí karmelitáni) vydáva raz za polrok **Listy z Karmelu**. Šéfredaktorom je Stanislav Jaloviar. Šíri karmelitánsku spiritualitu aj cez poznávanie svätých z tejto rehole.

Rád menších bratov konventuálov (OFMConv – minoriti) vydáva informačník **Minoritský list**, ktorý vychádza štyrikrát do roka. Šéfredaktorom je Tomáš Lesňák. Informuje priaznivcov a dobrodincov tejto rehole. Za cieľ časopisu sa považuje udržiavanie kontaktu s ľuďmi, ktorí sú ich podporovateľmi a sympatizantmi.

Rehoľa bratov kazateľov (OP – dominikáni) vydáva mesačník **Ruženec**, ktorého šéfredaktorom je Michal Krovina. Je formačno-informačným mesačníkom ružencových bratstiev na Slovensku a už roky podporuje v našej krajine mariánsku úctu.

Spoločnosť Ježišova (SJ – jezuiti) vydáva dva časopisy: mesačník slovenských katolíkov **Posol**, ktorého šéfredaktorom je Ján Ďurica. Po *Katolíckych novinách* je druhým najrozšírenejším kresťanským periodikom na Slovensku. Odberateľmi sú katolíci

na Slovensku, ale aj v zahraničí, napríklad v Kanade a USA. Šíri úctu k Ježišovmu Srdcu a učí žiť osobnú lásku ku Kristovi. Druhým časopisom je dvojmesačník **Viera a život**, ktorého šéfredaktorom je Ladislav Csontos. Je určený náročnejším čitateľom.

Spoločnosť katolíckeho apoštolátu (SAC – pallo-tíni) vydáva časopis **Apoštol Božieho milosrdenstva**, ktorý vychádza štyrikrát do roka. Jeho šéfredaktorom je Dariusz Latuszek. Je zameraný na šírenie úcty k Božiemu milosrdenstvu a na približovanie Božieho milosrdenstva skrze svätú sestru Faustínu. Má aj samostatnú prílohu s názvom Malý apoštol, určenú pre deti. Dvakrát do roka vydávajú aj časopis **Echo z Afriky a iných kontinentov** pre misijných dobrodincov a všetkých zainteresovaných do misijnej tematiky.

● PERIODIKÁ ŽENSKÝCH REHOLÍ

Rád sv. Benedikta, klauzúrna komunita mníšok benediktínok Kláštora Najsvätejšej Bohorodičky v Horných Orešanoch (OSB – benediktínky), vydáva dvojmesačník **Starec Bezo**, ktorého šéfredaktorkou je Anastasia Dérová. Je venovaný hlavne mníšskej spiritualite a modlitbe. Vychádza len v elektronickej podobe a zasiela sa čitateľom, ktorí oň prejavia záujem.

Generalát Kongregácie Milosrdných sestier sv. Vincenta (SMVS – satmárky) má pričlenené združenie Rodina Nepoškvrnenej, ktoré vydáva časopis **Rodina Nepoškvrnenej**. Šéfredaktorkou je Alžbeta Lukasová. Vznikol na základe potreby udržiavať kontakt s členmi združenia. Okrem časopisu už dlhé roky každoročne vydávajú stolový kalendár a príležitostne aj nejaké brožúrky.

● NIELEN ČASOPISY

Kongregácia Sestier Matky Božieho Milosrdenstva (KMBM) sa podieľa na tvorbe modlitieb Korunky k Božiemu milosrdenstvu pre Rádio Lumen a Televí-



ziu Lux, či už ako priamy prenos alebo zo záznamu zo štyroch miest na Slovensku – z Nižného Hrušova, Smižian, Košíc a Kňazského seminára v Spišskej Kapitule, kde modlitbu vedú bohoslovci.

Dokumentárna séria videí **Na 5 minút s nami** je projekt, ktorý zastrešovala Konferencia vyšších rehoľných predstavených na Slovensku. Išlo o 45 krátkych dokumentov o rehoľníkoch a rehoľničkách žijúcich a pracujúcich na Slovensku i mimo tejto krajiny. „Bol to jednorazový projekt v Roku zasväteného života (2014 – 2016). Zasvätení na Slovensku tak využili možnosť prezentovať svoj život aj formou krátkych video-portrétov jednotlivých rehoľníkov a rehoľničiek. Snahou protagonistov bolo priblížiť divákovi základné princípy zasvätenia a spôsob rehoľného života či poslania,“ povedala autorka projektu Iva Kúšiková, SSpS. Od roku 2007 až dodnes vyrába pre KVPŽR tiež **dokumentárne filmy** s duchovnou a spoločenskou tematikou, ktoré boli následne odvysielané v RTVS a v TV Lux.

Relácia **Slovo v obraze** je program pripravovaný benediktínom Jozefom Broďňanským a výtvarníkom Jaroslavom Halmom v spolupráci s Televíziou Lux. Ponúka možnosť na chvíľu sa zastaviť a meditoval nad rôznymi liturgickými udalosťami novým a zaujímavým spôsobom, a to cez umenie a cez konkrétne obrazy. „Doteraz vzniklo 36 relácií a v pláne je, aby výsledné číslo bolo 52. Relácia sa pripravuje aj pre maďarskú katolícku televíziu a párkrát bola odvysielaná aj vo Švédsku,“ dodal benediktín Jozef Broďňanský. Hlavným cieľom relácie je skúmať Sväté písmo a tajomstvá Cirkvi, ktoré umelec namaluje v podobe obrazu. Taktiež chce divákovi ukázať, ako sa dá umenie využiť aj na meditáciu. Každá časť má názov podľa udalosti vo Svätom písme.

Mních s kamerou. Ďalším zaujímavým médiom, ktoré pripravuje benediktín Michal Mária Kukuča,

sú vlogy. Ide o prvého vlogera spomedzi zasvätených na Slovensku. Chce nimi sprostredkovať život benediktínov v Sampore. „Na jednej strane je to pre mňa možnosť ostať v kontakte s priateľmi, ktorých zaujíma, ako sa mi darí, a na druhej strane sa snažím priblížiť širšiemu publiku mníšsky život a témy, ktoré konkrétne ľudí zaujímajú a na ktoré sa pýtajú,“ povedal Michal Mária Kukuča

A napokon časopis, ktorého dvadsiate číslo držíte v rukách – **Zasvätený život**. Vydáva ho Konferencia vyšších rehoľných predstavených na Slovensku. Má formačný aj informačný charakter. Je určený pre rehoľníkov a zasvätených. Šéfredaktorom je verbista Ján Štefanec. Jeho predchodcom bol osem rokov augustinián Juraj Pigula, ktorý s tímom redaktorov pripravil 17 čísiel. Vychádza dvakrát do roka (február/september) a obsahuje aj prílohu, ktorou bola už aj samostatná kniha. Nie je určený výhradne zasväteným, objednať si ho môžu aj laici. Má svoju facebookovú aj internetovú stránku www.zasvatenyzivot.sk, kde sa nachádza celý archív. ■

Písanie čiarky pred skratkou rehole

JAZYKOVÁ PORADŇA

Nejednoznačnosť v písaní čiarky pred skratkou rehole sa Mediálna komisia KVRPS rozhodla vyriešiť zaslaním tejto otázky na Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV. Kodifikačná komisia rozhodla dňa 21. mája 2019 takto:

„Odpoveď na otázku o písaní čiarky pred skratkou rehole:

I keď rehoľná skratka uvádzaná za menom nie je v úplne rovnakej pozícii ako skratka akademického, pedagogického či iného titulu (čiže v pozícii prístavku, ktorý sa oddeľuje čiarkou), ale ide o prostriedok vyjadrený tzv. nominatívom príslušnosti (k reholi, kongregácii a pod.), pre lepšiu zrozumiteľnosť a čitateľnosť písaného textu je vhodné vyčleniť túto skratku čiarkou.“

■ Mediálna komisia KVRPS



Prečo rehoľníkov a rehoľníčky **otravujeme s diktafónom a foťákom**

■ PAVOL RÁBARA

**DENNÍK
POSTOJ**

ČO SI
ODNÁŠAME
PO NIEKOĽKÝCH
REPORTÁŽACH
O NAŠICH
REHOLIACH



Od septembra 2018 sme totiž rozbehli v spolupráci s Konferenciou vyšších rehoľných predstavených na Slovensku projekt o reholiach. V rámci neho prinášame väčšie články – reportáže a rozhovory – o mužských a ženských reholiach na Slovensku.



Pokora? Ako ju rozumieť?

„Viete, my nemáme veľmi rady, keď o nás píšete. My radšej službu, to máme radšej.“

Toto boli prvé slová, ktoré nám do telefónu povedala predstavená komunity Misionárov lásky v bratislavskej Petržalke po tom, čo si vypočula našu prosbu – že my, novinári s internetového denníka *Postoj*, by sme chceli prísť k nim na návštevu. A pýtať sa, ako sestry Matky Terézie fungujú, pozrieť si ich priestory a – samozrejme – všetko pekne nafotiť.

Sestra predstavená súhlasila s návštevou, hoci jej podmienky zneli prísne: nebudeme spomínať v článku žiadne mená, nebudeme fotiť žiadne tváre – ani klientov ani sestry.

Musíme priznať, že takéto podmienky by nejedného novinára odradili. Ale my sme mali väčšiu motiváciu – zažiť život sestier.

Napokon z toho bola sympatická reportáž, ktorú ste mohli čítať v máji na webstránke *Postoja*. Nebol to ojedinelý počin – od septembra 2018 sme totiž rozbehli v spolupráci s Konferenciou vyšších rehoľných predstavených na Slovensku projekt o reholiach. V rámci neho prinášame väčšie články – reportáže a rozhovory – o mužských a ženských reholiach na Slovensku.

Cieľ je jednoduchý. Chceme predstaviť niektoré známe aj menej známe rehoľné spoločenstvá a charizmy, a to vo väčších materiáloch. Aby sme to zhrnuli, k uzávierke tohto vydania *Zasväteného života* máme za sebou reportáže o pavlínoch zo Šaštína, o klauzúrových ružových sestrách z Nitry, augustiniánok a dominikánok z Košíc, spomínaných sestrách Matky Terézie z Bratislavy, ďalej rozhovor s provinciálkou saleziánok a ďalšie máme v pláne a príprave.

Snažíme sa o pestrosť, aby sme ukázali viaceré oblasti, ktorým sa rehoľné spoločenstvá u nás venujú, a tiež rôznorodosť chariziem. Preto sme navštívili nielen pastoračne aktívnejšie, ale aj kontemplatívnejšie rády.

Reportáž z klauzúry

U Služobníck Ducha Svätého ustavičnej poklony v Nitre sme sa so sestrou Stellou rozprávali cez mreže. Bol to jeden z najčítanejších článkov na našom webe, aj vďaka ostrovtipu a nadhľadu sestry. A možno na čitateľov zapôsobil titulná fotografia, na ktorej sa sestra Stella usmieva – spoza mreží (!).

Každé stretnutie s rehoľníkmi bolo v niečom jedinečné. Stretli sme sa aj s istou opatrnosťou, ktorá sa dá vysvetliť možno neskúsenosťou so záujmom médií, ale táto ostýchavosť trvala vždy len chvíľu. Pri každej návšteve sme sa napokon ponorili do zaujímavej a úprimnej debaty; tak to bolo v Šaštíne, Košiciach aj Petržalke.

Potrebná otvorenosť

Snažili sme sa rehoľníkov vždy presvedčiť, že nehľadáme senzácie ani pikšky, ale na druhej strane chceme ich rehoľu a prácu predstaviť pútavo. Preto ich vždy povzbudzujeme, aby sa pri rozprávaní uvoľnili, nemysleli na to, že ich niekto nahráva či fotí. Iste, to sa ľahko povie, ale o to viac si vážime všetku ochotu, ktorú doteraz oslovení rehoľníci a rehoľničky preukázali.

Okrem toho, že prispeli k lepšiemu obrazu a informovanosti ľudí o svojej reholi, v neposlednom rade aj nám – laikom a novinárom – zakaždým pripravili svojím prijatím duchovné občerstvenie. A to je najviac. ■

Vplyv modlitby na imunitu podľa svätej Hildegardy

■ PREKLAD: TATIANA BERECKÁ

Spracované podľa knihy Dr. Wighard Strehlow:
Cáncer y debilidad del sistema inmunitario según santa Hildegarda.
 Citácie sú z rôznych diel svätej Hildegardy.

1. Modlitba a práca (*ora et labora*)

Mnohé choroby (medzi nimi aj rakovina) sú v skutočnosti výsledkom energetickej nedostatočnosti. Prejavuje sa oslabením imunitného systému u človeka, ktorý je v nerovnováhe. Len silný imunitný systém je schopný kontrolovať a udržať v hraniciach normálu rozmnožovanie buniek, hlavne v prípade rakoviny. Chyba v imunitnom systéme môže mať rôzne príčiny a je možné ju odstrániť len vtedy, keď sa odstráni príčina, ktorá spôsobuje nedostatok energie. Dôležité je teda znova nastoliť energetickú

rovnováhu medzi prácou a modlitbou: niečo, čo sa javí ťažké pre súčasného človeka vysoko pretechnizovaného, ktorý prílišným preháňaním v práci a následnej únave stráca všetku svoju energiu.

Vo svojej úvahe nad vyhasnutými hviezdami svätá Hildegarda detailne opisuje podobnosť medzi nimi a medzi chorobami. Hviezdy, ktoré padajú a dostávajú sa do zemskej atmosféry, strácajú svoju energiu a vyhasínajú, premieňajúc sa na jednoduchú tmavú hmotu.

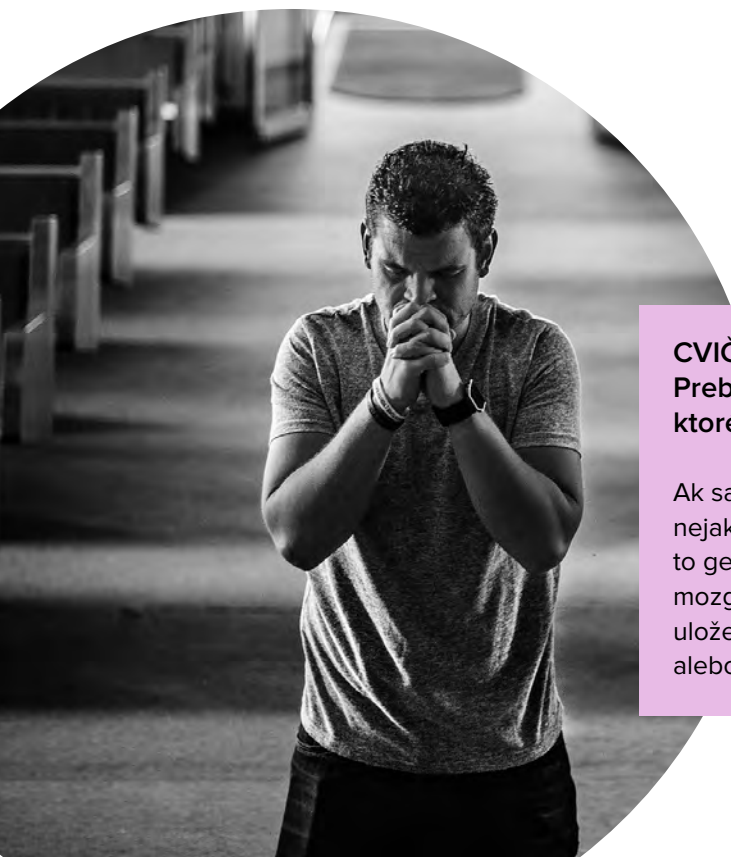
Avšak energia sa nestráca. U človeka je to tak, že sa k nemu vracia, no len ak to on sám chce a otvorí svoje srdce, aby ju znova získal. V tejto situácii mu veľmi pomáhajú modlitba, ticho a meditácia.

Známy francúzsky chirurg Alexis Carrel (1873 – 1944), ktorý dostal Nobelovu cenu za medicínu v roku 1922, sa takto vyjadril o modlitbe: „Modlitba je taká dôležitá sila ako sila zemskej príťažlivosti. Ako lekár som zažil mnohé situácie, v ktorých každá liečba zlyhávala, avšak sila ticha pri modlitbe človeka vzbudila a vyviedla ho z choroby a zo smútku.“

CVIČENIE:

Prebud' mystika (mystičku), ktorého (ktorú) sebe nosíš.

Ak sa ťa nejaká veta svätej Hildegardy dotkla alebo ťa upútala nejaká jej vízia, drž sa jej! Spušť do toho miesta kotvu! Je to gesto, ktoré sa dotkne duše v jej hĺbke, na pravej strane mozgu, presne tam, kde sú tieto slová a predstavy už dávno uložené. Premeň toto slovo alebo obraz na báseň, pieseň alebo na tanec, kresbu alebo snívanie.





Svätá Hildegarda vedela, že šťastný život predpokladá perfektnú rovnováhu medzi modlitbou a prácou. Rozjímanie bolo nesmiernym prameňom poznania a múdrosti, ktoré boli pre ňu zároveň aj osobným šťastím.

Ďalší nemecký chirurg, profesor Ferdinand Sanerbruch, zať známeho lekára profesora Huga Schulza, prekladateľa diel svätej Hildegardy, vyhlasuje: „Účinnejšie než akékoľvek filozofické poznanie je živá viera v hĺbke duše. Len prostredníctvom viery v nás rastie sila, ktorá nás robí schopnými prekonať všetky životné ťažkosti a všetky komplikované situácie. Je to sila, ktorá pochádza z Božej všemohúcnosti.“

Svätá Hildegarda pozoruje zdroj života a objavuje v ňom Božiu všemohúcnosť, z ktorej každý život čerpá svoju silu:

**„Ja som planúci život.
Som všemohúca sila plná ohňa.
Všetko, čo žije, má dych aj oheň odo mňa,
a nič mŕtve odo mňa nepochádza.“**

Hlavne pre toho, kto je zasiahnutý rakovinou, je dôležité vedieť, že je to niečo, čo zasahuje tak telo, ako aj dušu, lebo: „Duša riadi celý organizmus a vytvára parametre pre všetko, čo je potrebné pre život človeka... Lebo duša človeka vyvíja svoju silu a spôsobuje rovnováhu medzi telom a dušou; riadi sa zákonmi prírody, ktoré ľudské telo nemôže ignorovať. Tam, kde sú telo a duša harmonicky zladené, dochádza k dobrej odmene: k radosti zo života.“

Svätá Hildegarda bola učiteľka meditácie. Nakoľko dobre poznala benediktínske pravidlá, vedela, že šťastný život predpokladá perfektnú rovnováhu medzi modlitbou a prácou. Rozjímanie bolo nesmiernym prameňom poznania a múdrosti, ktoré boli pre ňu zároveň aj osobným šťastím.

Veľká tragédia našej civilizácie spočíva v tom, že preceňuje prácu: rovnováha sa narušila a spôsobila veľkú stratu energie. Niet sa čo diviť ani ekonomickému a sociálnemu úpadku – ich príčinou nie je nič iné ako dôsledok syndrómu nedostatku energie.

Ak ide o vážne choroby (ako napríklad rakovina), prvým krokom k obnoveniu imunitného systému je nevyhnutná radikálna zmena života. Je potrebné mnoho energie na zmenu smeru: túto energiu v nás môže obnoviť relaxácia, meditácia, modlitba a pestovanie ticha. Každá ľudská bytosť potrebuje osobnú záhradu, aby znova nadviazala dialóg s Bohom a s prírodou:

„Človek je úžasným Božím dielom, svetlom Stvoriteľa, ktoré sa rozsvieti a hasne, ktoré žije a umiera, avšak nie je Bohom, lebo Boh nie je taký.“

2. Vytvorenie dostatočnej sily prostredníctvom kreativity

Vo všeobecnosti je človek svojou aktivitou kreatívny. Prostredníctvom piatich zmyslov získava novú liečivú silu hlavne skrze vzťah k prírode a jej stvoreniam.

„Človek je svetlom medzi všetkými ostatnými stvoreniami. Niekedy sa tieto snažia k nemu s veľkou láskou priblížiť a chcú byť od neho závislé a aj človek cíti voči nim záľubu a lásku.“

Hudba a spev sú dôležitými prostriedkami, ktoré dokážu vytvoriť v človeku harmóniu. Aromaterapia dosahuje ľudský mozog prostredníctvom nosa: vône feniklu, levandule, ľalií a ruží vytvárajú sily, ktoré pôsobia pozitívne voči chorobám. Zmysel chuti tvorí zasa dôležitú úlohu v nutričnej terapii: „jedenie a pitie podporujú jednotu tela a duše“. Taktiež prostredníctvom hmatu a kože môžu prísť do duše správne informácie: tento efekt sa dosahuje prostredníctvom kúpeľov, sáun, masáží a obkladov. ■

(Pokračovanie nabudúce)

sr. Eva v teréne

Dni, keď polhodinu slzím

Táto hypermoderná doba, zlá mládež, vysoké ceny, nekvalitné potraviny, divné ľudstvo, dva góly tesne pred odpískaním konca zápasu...

Všetky tieto veci nám prudko znižujú kvalitu života. Je niekedy úľavové nabehnúť na návnadu nespokojnosti a bezbreho si zašomrať, vyhundrať a vysopť. Až potiaľ, kým nepodlezíme najnižšiu latku únosnosti. Vtedy sa z toho môže stať pesimizmom intoxikovaná životoničomnáda. Keď je niekto v chronickom štádiu tejto „životosprávy“, radšej sa začnem s najbližším človekom baviť o požiarnej smernici, aby som nemusela točiť pesimizmom ochutené reči.

Iná liga sú ľudia, pri ktorých môžete byť v pokročilom štádiu únavy alebo prežívať silný emočný odpal a oni vám vypustia ventil.

Tomuto hovorím inovatívne skutky milosrdenstva. Tak si ich viem vychutnať!

Už niekoľkokrát som zažila pri niektorej osobe takú slovnú kreativitu, že si moja myseľ v sebaobrane nevedela s tým poradiť inak, len hurónskym smiechom. Keď vám na štvrtú dobu dopne prekvapujúca pointa, vtedy to je kaskáda smiechu a slz. Smejete sa celou

bytosťou, do poslednej bunky a endorfíny majú totálnu diskotéku.

Som nekonečne vďačná za takéto momenty. Nevadí, že sa to niekedy stane, keď mám nasadený prístroj na dýchanie a musím si utierať slzy smiechu cez popruhy. Takíto ľudia by mali byť ľuďmi hromadného výskytu. Netrénovaným zmyslom by sa to mohlo zdať samozrejmé. Moja prax z práce s ľuďmi a zo sprevádzania dokazuje, že humor a pol kila nadhľadu sú niekedy účinné tam, kde sa nevedia nájsť slová. V tých momentoch, keď život hasne na pointách. Stav, keď ani hŕf citátov o živote, iks úlomkov pravdy, výrokov filozofov a motivačných citátov nezabránia nevyhnutnému citovému odlivu päť minút po ich prečítaní.

Humor a duchaplná poznámka v správnom čase sú milosrdné, lebo vstreknú do života niečo, čo presvetlí problém alebo životný minimalizmus. Problémy sa nevyriešia, ale inak a kdesi inde sa poukladajú.

Pred časom jeden môj známy humorne poznamenal, že denne pol hodinu trpí. Ja tiež vítam dni, keď polhodinu... slzím. Od smiechu. Takým ľuďom by som na selfičko ich srdca dala mód panoráma.



■ EVA RUŠINOVÁ



sr. Hermana

Misie v televízii

Jedného dňa mi zavolať známy z televízie, či nechcem niečo robiť o misiách. Ja o misiách? Čo viem o misionároch, o práci ľudí, ktorí prežívajú svoj život v cudzine? Ale bola to výzva, a tak som ju prijala.

Zrazu som si uvedomila, že misionári sú ľudia z mäsa a kostí, ktorí prichádzajú o domov, o svoje pohodlie. Ponor do sveta misionárov a misijných krajín u mňa prepukol v čase, keď ostatní si užívali letné mesiace.

A tak sa stáva dobrým zvykom, že raz za pol roka mi zazvoní telefón, dostanem zoznam krajín a mená ľudí. Mojou úlohou je preštudovať si danú krajinu, rôzne štatistické údaje, zaujímavosti. Preskúmať oficiálne správy danej krajiny a pozrieť dokumentárny film s komentárom. Nie vždy dokážem film dopozerať do konca, nie vždy som schopná reagovať na ťažkosť témy. Niektoré polhodinové dokumentárne filmy pozerám aj tri hodiny, lebo si potrebujem urobiť poznámky, inokedy nevládzem pozeráť, občas sa vyskytnú nejasnosti, na ktoré by som chcela odpoveď, a tak znovu zapínam počítač, aby som doskúmala informácie. Je to pre mňa výskumná práca – historická, informačná, štatistická. A mám rada, keď sa môžem takto dozvedať nové veci o krajinách, kde som nikdy nebola. A potom nastáva pre mňa tá najzaujímavejšia časť – osobné stretnutie s človekom, ktorý v danej krajine pôsobil alebo pôsobí alebo ju len navštívil a má k nej svoj životný príbeh.

Táto časť je veľmi pekná. Osobné stretnutie s človekom, ktorý svojím životom ohlasuje evanjelium. Málokedy kázaním, rozhovormi. Viac len praktickým príkladom, praktickými skúsenosťami. Niekedy ani netreba hovoriť: „Som kresťan.“ Stačí byť. Byť na mieste, kde Boh potrebuje tie správne ruky.

Z mnohých takýchto stretnutí mi ostali pekné spomienky, ale aj pekné priateľstvá, pozvánky do krajín, o ktorých snívam, že ich možno raz, niekedy navštívim.

Stále viac premýšľam o tom, čo sú pre mňa misie. Mojou službou misiám je táto služba pre televíziu. Pripravím kvalitný program s kvalitnými hosťami tak, aby sa to divákovi páčilo a oduševnilo ich tiež pre misie. Viem sa za misie a misionárov pomodliť. Viem, čo znamená stratiť domov a prísť o vlastnú kultúru. O to viac sa teším na Slovákov – kňazov, rehoľné sestry, laikov, ktorí majú odhodlanie všetko stratiť, aby mohli získať viac. Lebo o to ide v misiách – získať viac pre Boha.

■ HERMANA MATLÁKOVÁ

NARCIZMUS

Týka sa nás?

■ MILAN BUBÁK

V časopise *Human Development*¹ bol uverejnený zaujímavý článok o narcistických osobnostiach pracujúcich v pastoračii (The Narcissistic Minister) od Len Sperryho, M.D., Ph.D. Nakoľko článok je zaujímavý aj pre nás na Slovensku, prinášame tu z neho podstatné časti.

¹ *Human Development*. The Jesuit Educational Center for Human Development. Vol. 16, Number 3, Fall 1995, str. 36 – 41.



Narcistických kňazov a pastoračných pracovníkov je v pastorácii, v rehoľných komunitách a iných náboženských organizáciách veľmi veľa. Je to preto, lebo práca v náboženskom prostredí je pre jedincov s touto „poruchou“ veľmi atraktívna. Narcisti sú schopní priniesť do každého prostredia, v ktorom pracujú, až neuveriteľné množstvo problémov, ba často až katastrofu. Nie všetci narcisti sú však rovnakí, a teda nie všetci sú pre pastoráciu a podobné náboženské prostredia katastrofou. Je preto dôležité poznať charakteristiky jednotlivých odličností narcizmu a rozdiel medzi nimi. Žiaľ, doteraz nebola napísaná takmer žiadna štúdia, ktorá by sa zaoberala narcistickými jedincami pracujúcimi v náboženskom prostredí. A tak tento článok by túto chýbajúcu medzeru v tejto oblasti mohol vyplniť. Zameriame sa v ňom na tri typy narcistov od výslovne patologického až po typ, ktorý je relatívne zdravý, a teda do istej miery pre prácu v pastorácii darom. Najprv si však všimneme charakteristiky, ktoré sú spoločné všetkým typom.

Základné charakteristiky narcizmu (v súvislosti s pastoráciou)

Narcistickí pastorační pracovníci sa navonok javia ako jedinci s veľkými talentami a s úžasným potenciálom. A tak je prirodzené, že sa od nich aj veľa očakáva. Lenže nanešťastie ich potenciál je iba málokedy naplno realizovaný. Dôsledkom potom je to, že hoci mnohí z nich sa spočiatku stanú až výnimočne efektívnymi, v konečnom dôsledku príde u nich k problémom. Totiž ich neustále stúpajúca potreba byť obdivovanými a vydieračská povaha ich vzťahov sa stane pre ľudí iritujúcou. Taktiež aj ich ochota slúžiť ľuďom sa postupom času začne javiť ako falošná alebo aspoň ako nie pravá. Vo svojej túžbe po úspechu inými veľmi ľahko a pohotovo manipulujú. Stačí potom nejaký významnejší stresový faktor – napríklad prejavy telesného starnutia, brzdenie v ich kariére alebo stále rastúci pocit prázdnoty v ich vzťahoch – a v ich živote sa objaví kríza a v ich povolani problémy.

Narcisti sú presvedčení, že plné uspokojenie svojich potrieb sú schopní dosiahnuť len cez seba samých; inými slovami, že sami si stačia. Nosia v sebe názor, že byť závislými na láske niekoho iného alebo na lojalite niekomu nie je bezpečné. Pred inými sa navonok tvária, že sú si sebestační, avšak v hĺbke svojho bytia zažívajú pocit nedostatku a prázdna. Aby sa s týmito pocitmi vyrovnali a aby v sebe upokojili svoj vnútorný pocit neistoty, začínú sa zameriavať na budovanie si moci, statusu, prestíže, nadradenosti a na robenie vonkajšieho dojmu na ľudí. Od svojho okolia však zároveň očakávajú, že uzná, že sú niečím špeciálnym, že majú rozličné práva a že ich prostredie uspokojí ich nená-

sytnú potrebu po obdivu. Čo je zvlášť na nich desivé, je spôsob, akým dokážu vydierať ľudí. Narcistický jedinec žije v ilúzii, že má právo, aby mu iní posluhovali, že jeho túžby majú prednosť pred túžbami iných, a že si zaslúži, aby sa s ním v živote zaobchádzalo špeciálne.

Treba však podotknúť, že tieto charakteristiky narcizmu sa v jedincoch nachádzajú v rozličných stupňoch a v rozličnej intenzite. Taktiež si treba uvedomiť, že istá dávka narcizmu je nevyhnutná u každého človeka. Bez narcizmu by žiaden človek nebol schopný fungovať efektívne. A tak je pochopiteľné, že narcistické chovanie je v istej miere viditeľné u každého. Tí, ktorí vlastnia iba mierne narcistické sklony, sú veľmi talentovanými jedincami a sú schopní veľmi pozitívne prispieť k rozvoju spoločenstva. Teda, narcizmus sám osebe, ak je mierny, vyrovnaný, je nevyhnutný. Avšak zásluhou tých, ktorí majú sklony k patologickým extrémom v jeho prejavoch, sa stalo, že narcizmus ako taký získal veľmi pejoratívnu a zlú reputáciu.

Varianty narcizmu

V pastorácii sa stretávame s narcistickými jedincami, ktorých narcizmus má rozličné odliene, od zdravého a vyrovnaného až po výslovne patologický. My si tu popíšeme tri varianty narcizmu, ktoré je možné nájsť u pastoračných pracovníkov. Tieto popisy sú adaptáciou popisu typov narcizmu u vodcov a exekutívnych managerov, ktorý pochádza od Manfreda Kets de Vriesa. Podľa tohto autora to, čo odlišuje zdravých jedincov od dysfunkčných, sú faktory týkajúce sa dynamiky v jeho vnútornej psychike a dynamiky v jeho vzťahoch s inými ľuďmi.

Diagnostický a štatistický manuál duševných porúch, 4. vydanie (DSM-IV), hodnotí rozdiel medzi zdravými a dysfunkčnými narcistami podľa toho, ako sa jedinec správa. Manuál uvádza 9 kritérií, ktoré sú znakom narcistickej dysfunkčnosti jedinca: grandiózny pocit, že je dôležitý a jedinečný; zamestnávanie sa fantáziami o bezhraničnom úspechu, moci, lesku, kráse alebo ideálnej láske; pocit, že je výnimočný; prehnaná potreba obdivu zo strany iných; správanie sa vydieračsky a vykorisťujúco v medziludských vzťahoch; pocit oprávnenosti (na privilégiá alebo osobitné zachádzanie); arogancia alebo spupnosť (hrdosť); závisť voči iným; nedostatok empatie. O narcistickej poruche osobnosti hovoríme vtedy, keď sa u jedinca nachádza päť alebo viac zo spomínaných kritérií. Keď ich je menej ako päť, možno hovoriť iba o narcistických črtách osobnosti.



Reakčný narcizmus

Mnohí narcistickí pastorační pracovníci, u ktorých sa prejavuje reakčný narcizmus, jasne zodpovedajú kritériám platným pre narcistickú poruchu osobnosti, avšak sú u nich často viditeľné zároveň aj vlastnosti sadistických, paranoidných, antisociálnych alebo sociopatických osobností. M. Scott Peck nazýva týchto jedincov „ľudia lži“²; Otto Kernberg by ich diagnózu označil termínom „maligni narcisti“. Títo jedinci sa obvyčajne navonok javia ako veľmi šarmantní a dávajú najavo, že majú o ľudí záujem. Lenže vzápätí vedia byť až neuveriteľne chladní, vypočítaví a bezcitní. Podľa Ketsa de Vriesa títo jedinci sú postihnutí vývojovým deficitom. Normálny vývoj totiž zahŕňa rozvoj dvoch dôležitých sfér jedinca, ktoré však u reakčného narcistu nie sú do jeho osobnosti správne integrované.

² Je to názov knihy, ktorú M. Scott Peck napísal, anglicky *People of the Lie*. České vydavateľstvo Votobia ohlásilo r. 1995 v knihe M. Scott Pecka *V jiném rytmu*, že knihu sa chystá vydať v českom preklade. Je to kniha, v ktorej sa autor majstrovským spôsobom zaoberá tajomstvom ľudského zla, jednak u jedincov, ale aj zla kolektívneho.

**Treba si uvedomiť,
že istá dávka narcizmu
je nevyhnutná
u každého človeka.**

**Bez narcizmu by žiaden
človek nebol schopný
fungovať efektívne.**

Prvou sférou je tendencia vyhľadávať u ľudí okolo seba uisťovanie o tom, že sú ako jedinci hodnotní, prostredníctvom pochvál, uznania, obdivu a pod. Toto uisťovanie sa nazýva „zrkadlením“ a vzťahuje sa na tzv. „grandiózne ja“. Druhou sférou je tendencia cítiť sa silným. Deje sa to tým, že sa človek buď identifikuje s iným človekom, alebo že iného človeka idealizuje. Tento človek potom slúži jedincovi ako obraz rodiča. Reakční narcisti vyrastali pravdepodobne pod prísnyimi, ba často priam krutými rodičmi. Obvyčajne matka bola kritická a náročná a otec



9 kritérií, ktoré sú znakom narcistickej dysfunkčnosti jedinca:

- 1 grandiózny pocit, že je dôležitý a jedinečný;
- 2 zamestnávanie sa fantáziami o bezhraničnom úspechu, moci, lesku, kráse alebo ideálnej láske;
- 3 pocit, že je výnimočný;
- 4 prehnaná potreba obdivu zo strany iných;
- 5 správanie sa vydieračsky a vykorisťujúco v medziľudských vzťahoch;
- 6 pocit oprávnenosti (na privilégiá alebo osobitné zachádzanie);
- 7 arogancia alebo spupnosť (hrdosť);
- 8 závisť voči iným;
- 9 nedostatok empatie.

pasívny alebo úplne stiahnutý. V mnohých prípadoch matka očakávala od svojho syna, aby sa stal kňazom, zasvätenou osobou. A tak vývoj, nutný pre istú fázu jedinca, sa nerealizoval: frustrujúce zážitky na jednej strane, avšak neschopnosť poradiť si s nimi na strane druhej. Reakční narcisti si ako deti vybudovali narušený, biedne integrovaný pocit svojej identity a ako dôsledok neboli schopní udržať si stály a pevný pocit sebaúcty a súdržný (kohezívny) pocit seba samých. Aby boli schopní vyrovnávať sa s týmito problémami, začali si budovať presvedčenie, že sú ako jedinci špeciálni a výnimoční. Takto si vlastne v sebe kompenzovali svoj nikdy neutíčajúci pocit, že ich rodičia nikdy skutočne nemilovali. Ich minulé traumatické zážitky ich ešte aj dnes mátať a vplietajú sa do ich snov a preludov. Nakolko však nie

sú schopní sa s nimi zdravo vyrovnáť, ba ich ani potlačiť, reagujú na ne už vopred naplánovanými a predvídateľnými spôsobmi.

Vytvorenie si ilúzie jedinečnosti je jeden zo spôsobov vyrovnávania sa so svojimi problémami, avšak je to spôsob veľmi krehký. Vnútoraná krehkosť a zraniteľnosť reakčného narcistu ovplyvňuje všetky jeho akcie, ktoré sú zamerané na vonkajšie prostredie. Akékoľvek rozdiely medzi schopnosťami (možnosťami) a túžbami vyvolajú v ňom vnútornú úzkosť a zhoršia u neho schopnosť pravdivo vnímať vonkajšiu realitu. Výsledkom potom bude to, že narcista – aby bol schopný vyrovnáť sa so svojou úzkosťou – sa bude snažiť zdeformovať vonkajšiu situáciu, pred ktorou stojí, a tak vlastne zabrániť pocitu, že niečo nedostal, že niečo stratil alebo že sa skla-

mal. Niektorí reakční narcisti dospejú až tak ďaleko, že si okolo seba vytvoria aj kult ctiteľov. Napríklad kňaz, ktorý je reakčným narcistom, si môže okolo seba zhromaždiť malú skupinku oddaných, lojálnych nasledovníkov, ktorí mu budú pravidelne venovať množstvo svojho času a peňazí, a tak mu slúžiť v jeho potrebách. Paradoxom je, že hoci títo ľudia sú často veľmi úspešnými ľuďmi vo svojich profesiách, narcistický kňaz ich bude predsa priťahovať, pretože akosi podvedome cítia, že práve on uznáva, ba dokonca uspokojuje ich vlastné, doposiaľ neuspokojené potreby. Napríklad môžu sa cítiť vnútorne neadekvátnymi, osamelými alebo sklamanými ľuďmi. Doteraz sa v ich okolí nenašiel nikto, kto by im pomohol vyriešiť tieto ich pocity alebo sa s nimi aspoň vyrovnáť. Až na tohto jedného. Nakoľko mnohí z týchto oddaných jedincov nosia v sebe silnú potrebu od kohosi závisieť, charismatickej autorite pastoračného pracovníka budú ochotní podriaďiť sa totálne a vo všetkom, a to preto, aby na odplatu dostali pocit bezpečnosti alebo prijatia, ktorý im ich vodca sľubuje a ponúka. Týchto ľudí priťahuje ďalej aj to, že sa v žiare autority a moci svojho vodcu cítia dobre. V niektorých prípadoch sa dokonca stáva, že takíto reakční narcistickí vodcovia budú využívať svojich ctiteľov aj sexuálne, a to bez toho, žeby to ich obetiam vadilo.

Ak sa stane, že reakční narcisti sa dostanú do problémov a že začne okolo nich vyšetrovanie či už zo strany farnosti, diecézy, rádu a pod., ich ctitelia sa automaticky postavia na ich obranu a obžaloby, ktoré sa proti nim vznášajú, a ich pôvodcov budú ostro dementovať a odsudzovať. Svojho vodcu predstavia ako starostlivého, chvályhodného, ba dokonca svätého človeka, ktorý sa stal obeťou sprisahania. Ak by sa stalo, že by ich vodcu preložili alebo zo služby vyhodili, jeho ctitelia by sa pobrali za nim. Tragédie, aké sa dohrali v Jonestowne

v Guyane³ a vo Waco v štáte Texas, v centre ktorých stáli kultoví vodcovia Jim Jones a David Koresh, jasne poukazujú na to, ako nebezpečne a silne sú takíto narcistickí jedinci schopní vplývať na myslenie svojich ctiteľov a nasledovníkov.

Ak sa reakční narcisti dostanú do významných a vysokých funkcií v náboženských organizáciách, sú schopní priviesť ich do veľmi vážnych problémov. Okolo seba zhromaždia okruh jednohlasne ich chválic ctiteľov. Vôbec ich nezaujíma, či svojím správaním a honbou za naplnením svojich vlastných úmyslov a záujmov niekoho raní. Ak sa ukáže, že niekto iný je v niečom nad nimi, nešetia prostriedkami, aby tohto jedinca podkopali. Čo sa týka potrieb alebo pocitov iných, to narcistov tohto typu nezaujíma, lebo jednou z ich charakteristík je to, že im chýba schopnosť empatie. Často sa ujímajú veľkolepých projektov, avšak takmer v každom z nich skrachujú, pretože jednak majú veľmi biedny úsudok a jednak nie sú schopní odhadnúť realitu, v ktorej svoj projekt chcú realizovať. Typické pre nich potom je to, že keď sa im veci začnú rúcať, vinu za to kladú na iných.

Kňaz, ktorý je reakčným narcistom, si môže okolo seba zhromaždiť malú skupinku oddaných, lojálnych nasledovníkov, ktorí mu budú pravidelne venovať množstvo svojho času a peňazí, a tak mu slúžiť v jeho potrebách.

³ V 70. rokoch 20. storočia sa do Guyany nasťahovalo množstvo členov rozličných kultov. Najväčším bol kult z USA nazvaný „Ludový chrám“. Viedol ho protestantský pastor Jim Jones. Usadili sa v severnej Guyane a osade, ktorú založili, dali meno Jonestown. V r. 1978 bol poslaný do tejto osady reprezentant USA z Kalifornie Leo J. Ryan, aby vyšetril pravdivosť správ, ktoré tvrdili, že Jones držal v osade niektorých členov sekty proti ich vôli a že ich mučil. Členovia kultu Ryana zavraždili, spolu s ním troch novinárov, ktorí ho sprevádzali, a jedného člena kultu, ktorý sa rozhodol opustiť Jonestown. Krátko po tom Jones nariadil členom svojho kultu spáchať samovraždu. Zomrelo tam spolu vyše 900 ľudí, vrátane Jonesa. Niektorí sa sami otrávil, niektorých však zavraždili iní členovia kultu. Tragédia sa stala známou pod menom Jonestownský masaker.

David Koresh bol vodcom podobnej sekty. Táto sekta sa usadila v drevených barakoch neďaleko texaského mesta Waco. Roku 1993 sa odohral tragický incident, keď federálna polícia, informovaná, že vo vnútri sa páchajú násilnosti, obkľúčila budovy a žiadala členov kultu o rozchod. Avšak zvnútra sa ozvala strelba a zistilo sa, že stúpenci D. Koresha vlastnia množstvo zbraní. Obkľúčenie trvalo niekoľko týždňov. Niekoľkým jedincom sa podarilo ujsť, ostatní po čase spáchali samovraždu, vrátane Koresha, a ich telá zhoreli v požiari budovy, ktorú sami podpálili. Mnohí, ako sa pri vyšetrovaní ukázalo, boli zavraždení. Celkove tam zomrelo asi do sto ľudí (pozn. prekl.).

Sebaklamný narcizmus

Druhý typ narcistického pastoračného pracovníka tiež zodpovedá kritériám pre narcistickú poruchu osobnosti, avšak na rozdiel od predchádzajúceho – reakčného – typu narcizmu sa v ňom neobjavuje extrémna surovosť a paranoja. U tohto typu sa v detstve prejavili pri jeho raste a vývoji trocha iné charakteristiky než u reakčného typu. Počas svojho raného vývoja boli pastorační pracovníci, ktorí patria do tejto kategórie, pravdepodobne prestimulovaní alebo preťažení. Jeden z jeho rodičov alebo dokonca obaja ho pravdepodobne viedli k presvedčeniu, že je totálne milovateľný a dokonalý, a to bez ohľadu na jeho skutky alebo na vonkajšiu realitu. Títo jedinci sa ako deti stali plnohodnotnými reprezentantami svojich rodičov. Ich rodičia ich poverovali poslaním naplniť mnohé zo svojich nerealizovaných snov, nádejí a túžob. Netreba snáď zdôrazňovať, že takto vychovávané dieťa sa stalo silne úzkostlivým, pretože ideál dokonalosti, ktorý pred ním predkladali rodičia, bol pre neho príliš náročný a tiež sa stalo neistým, pretože si nebolo načisto, ako by mohlo ideály, ktoré pred ním kládli jeho rodičia, naplniť. To, čo sa zo strany rodičov mohlo javiť ako rozmazanosť voči svojmu dieťaťu, bolo v skutočnosti opakom: rodičia používali svoje dieťa na uspokojenie svojich vlastných potrieb. Prehnane nádeje a očakávania, ktoré rodičia kládli na svoje dieťa, ho privádzali do zmätku ohľadom svojich skutočných schopností. Toto ho potom viedlo k vybudovaniu si iluzórnych (klamných) presvedčení ohľadom seba samého. Takéto nerealistické presvedčenia jedinca o sebe samom a o svojich schopnostiach sa stali pre neho postupne zdrojom jeho hlavnej hybnej energie, ktorá formovala jeho život a dávala ho do pohybu. Táto hybná energia je tým, čo odlišuje sebaklamného narcistu od iných ľudí.

V niektorých prípadoch, ak sa jedná o neobvyčajne nadané alebo talentované dieťa, naozaj príde k tomu, že očakávania a presvedčenia rodičov sa naplnia a dieťa sa stane úspešným. V iných prípadoch zasa, keď dieťa nie je dostatočne nadané alebo keď nemá dostatok príležitostí a šancí realizovať sa, môže použiť prehnane očakávania a presvedčenia svojich rodičov ako bázu na vyniknutie v iných oblastiach. Vo všeobecnosti však sebaklamné charakteristiky nerealistických presvedčení narcistu, vytvorené jeho rodičmi, ho budú v konečnom dôsledku viesť do problémov. Prehnaný a preexponovaný imidž seba samého nie je ľahké si udržať, keď sa objavia ťažkosti, ako napríklad sklamanie alebo neúspech. Nadhodnotený obraz seba samého, ktorý si jedinec internalizoval do seba samého

zásluhou svojho idealizujúceho rodiča, by sa síce mohol postupne stať realistickejší, ak by sa náhodou stretol s úprimnými a kritickými rovesníkmi, avšak stopy dávnych traumatických sklamaní budú mať v jeho živote stálu tendenciu spôsobovať na jeho krehkom a zdeformovanom koncepte seba samého ustavičnú bolesť. U sebaklamného narcistu je tiež veľká pravdepodobnosť, že bude trpieť ťažkosťami vyplývajúcimi zo vzťahov s ľuďmi. Tieto jeho ťažkosti budú výsledkom jeho túžby žiť podľa predstáv o svojej vlastnej hodnote, ktoré do neho kedysi vtlačili jeho rodičia. Jedným slovom, emócie sebaklamného narcistu sú povrchné a jeho chovanie má charakteristiku ustavičného hladu po ideáli. A tak intimita a blízkosť s ľuďmi budú pre neho nesmierne ťažké. Vždy sa bude obzerať po iných, aby do jeho života zaviedli fungujúcu štruktúru.

Pastoračná práca je pre sebaklamného narcistu ideálnym fórom, kde si môže upevniť a utvrdiť svoje presvedčenie o svojom „grandióznom ja“. Teologická formulácia povolania ako „vyvolenia od Pána“ alebo ako „znak oddelenia sa od iných“ slúži narcistovi ako jeden z ďalších zdrojov upevnenia a utvrdenia sa vo svojom presvedčení, že je špeciálnym a nad iných postaveným jedincom. Tí, ktorí verejne vykonávajú pastoračnú službu (ako napríklad tí, čo predsedajú liturgii, kazatelia, lektori, dirigenti chóru a pod.), sa pozerajú na svoju náboženskú službu ako na fórum, na ktorom majú možnosť vykonávať svoje špeciálne povolanie a poslanie. Liturgia je pre týchto jedincov na prvom mieste a predovšetkým predstavením, na ktorom zhromaždený veriaci ľud je akoby hladinou vody, ktorá im „zrkadlí“ naspäť (napr. vo forme obdivu alebo pochvaly) obraz ich samých.

Sebaklamní narcisti, nakoľko ich najsilnejšou charakteristikou je zahľadenosť a ponorenie sa do seba samých, musia byť veľmi tvoriví, aby sa im podarilo úspešne zdeformovať príkaz lásky k Bohu a k blížnemu. Normálny obraz lásky k Bohu a blížnemu im totiž nezapadá do ich patologickej perspektívy. Pre nich Boh existuje – a podobne aj ostatní ľudia – iba pre jeden cieľ: aby miloval ich samých a aby sa o nich vo všetkom postaral. Základným nedostatkom ich osobnej spirituality je neschopnosť uvedomovať si vo svojom živote Božiu milosť a byť vďačným. Nie je potom prekvapením, že Boha si predstavujú ako všedarujúceho Otca a že vieru chápu ako magickú prosbu. Z toho potom plynie ich presvedčenie, že Boh urobí presne

to, o čo ho prosia vo svojich modlitbách, bez toho, aby venovali pozornosť tomu, čo Boh hovorí im a čo on žiada od nich. Modlitby ako chvála, spytovanie svedomia, odpustenie alebo ďakovanie znamenajú pre nich veľmi málo. Niektorí narcistickí pastorační pracovníci môžu mať dokonca silné mystické sklony, ktoré ich vedú smerom k mystickým zážitkom, vrátane zážitkov okultných. Toto je úplne pochopiteľné, keď si uvedomíme ich presvedčenie o vlastnej špeciálnosti a grandióznosti. Lenže to, čo zažívajú, nie sú vo väčšine prípadov pravé mystické stavy, ale hypomanické stavy seba povznášania. Ak ich modlitba nie je vypočutá tak, ako si to želajú, stanú sa narcisticky zranenými a začnú sa cítiť odmietnutými. Výsledkom tohto ich stavu môže byť dokonca až to, že odvrhnú Boha, že sa stanú ateistami buď načas, alebo navždy, a to všetko iba preto, že Boh ich odmietol.

Ďalšou možnou charakteristikou narcistov tohto typu je to, že voči utrpeniu a potrebám iných sa môžu stať necitlivými. Je pravda, že často ich možno vidieť, ako sa angažujú pre iných a ako iným pomáhajú. Toto všetko však robia len vtedy, keď sú si istí, že ich skutky si ľudia všimnú. Ak ich úsilie zostane bez povšimnutia alebo venovanie pozornosti ich skutkom zo strany iných prestane, žiadny dar už nikomu viac nedajú, žiadnu pomocnú ruku už nikomu nepodajú, žiadnej osobe svoje počúvajúce ucho už viac neposkytnú a pod.

Je však dôležité podčiarknuť, že sebaklamní narcisti sú voči ľuďom omnoho prístupnejší než reakční narcisti. Ľudí nevykorisťujú a nezneužívajú natoľko ako ich reakční kolegovia a tiež sú omnoho tolerantnejší voči odlišným názorom iných ľudí. Na rozdiel od reakčných narcistov, sebaklamní narcisti pôsobia navonok omnoho neistejšie. Vo svojom prostredí sa veľmi obávajú možných nebezpečenstiev a majú veľký strach z toho, že by sa mohli dopustiť omylov. V snahe znižovať iných sú omnoho opatrnejší než reakční narcisti a taktiež majú na rozdiel od nich veľkú túžbu iným ľuďom robiť radosť. S ľuďmi sú ochotní dohodnúť sa a vyjednávať. Ich štýl jednania s ľuďmi má dosť kolegiálnu charakteristiku na rozdiel od reakčných narcistov, ktorých jedinou starostou je hľadanie, ako pretransformovať svoje okolie. Avšak treba si uvedomiť, že hoci medzi reakčnými a sebaklamnými narcistami sú jasné rozdiely, čo sa týka základného prameňa ich chovania a správania sa vo vzťahoch, je tam predsa jedna zásadná zhoda: obaja trpia na pocit grandióznosti.

Reakčného narcistu od sebaklamného narcistu nie je ťažké odlíšiť v teórii. Avšak odlíšiť ich v praxi nie je až také ľahké. Je to kvôli rozdielom v reakciách rodičov voči svojmu vyvíjajúcemu sa dieťaťu. Jeden z rodičov sa mohol správať voči dieťaťu chladne, nevraživo a odmietavo, kým druhý mohol byť voči nemu zhovievavý a mohol mu

Ronald Rolheiser

Modlitba

- naša najhlbšia túžba



Kniha je napísaná jednoduchým jazykom. Autor v nej ilustruje dôležitosť modlitby a ponúka techniky, ako sa modliť. Používa príklady z každodenného života, Svätého písma aj súčasných spisovateľov.

Ponorí sa spolu s nami do miest, kde sa bojíme ísť sami s našimi

otázkami o modlitbe. Povzbudí nás miernou láskavosťou, slovami nádeje a inšpirácie. Je rozdelená do piatich častí.

- **Prečo sa modliť?** Opisuje ciele a prínosy modlitby za seba, ako aj za širšie katolícke spoločenstvo a dokonca aj za svet.

- **Prečo je to také ťažké?** Poznamenáva, ako naša súčasná kultúra spochybňuje čas, ktorý je potrebný na osamotenie a modlitbu, a na to, ako môže naše vlastné ego – so svojimi strachmi, nepokojom a narcizmom – pracovať proti rozvoju hlbšieho vzťahu s Bohom prostredníctvom modlitby.

- **Čo je modlitba?** Načrtáva dva základné typy modlitieb, a to afektívny (osobný) a kňazský (pre svet). Popisuje mnoho spôsobov alebo metód pre každý typ modlitby, ako je meditácia, kontemplácia, omša a Písmo.

- **Splynutie s ním.** Táto časť sa zaoberá rozvojom zrelej modlitby, diskusiou o spôsoboch, ako sa modliť v čase nudy, rozčarovania, krízy, bezmocnosti alebo po smrti milovanej osoby.

- **Mysticizmus.** Tu sa dozvieme o tejto stále populárnejšej forme intímneho vzťahu s Bohom.

Kniha je pre tých, ktorých viera je pevne zakorenená, alebo naopak, chvejúca sa medzi náboženstvom v detstve a vierou dospelých. Možno si len nie ste istí, čomu veríte – alebo či vôbec veríte. Rolheiser nás privedie na miesto kontaktu a pohodlia vo vzťahu nielen s Bohom, ale aj s našim pravým ja.

Vydavateľstvo Zachej, 2019

ODPORÚČAME



byť oporou. Tak potom mohlo prísť k rozličným od-
tienkom a zmiešavaniam narcistických štýlov. Navyše
namiesto toho, aby sa dieťa stalo frustrovaným, keď sa
očakávania jeho rodiča nezhodovali s vonkajšou reali-
tou, dieťa sa mohlo úspešne usilovať o zladenie svojich
schopností s očakávaniami, ktoré voči nemu rodičia
a prostredie mali. Na dôvažok, skúsenosti neskôr v ži-
vote, z ktorých sa jedinec učil, mohli mať na neho a na
jeho vývoj tlmivé alebo zjemňujúce účinky.

Konstruktívny narcizmus

Konstruktívni narcisti sa nechovajú ani reakčne ani
sebaklamne. Nakoľko sa u nich objavuje menej než
päť zo spomínaných deviatich kritérií pre narcistic-
kú poruchu osobnosti, touto poruchou ich nemožno

**Teologická formulácia
povolania ako „vyvolenia
od Pána“ alebo ako „znak
oddelenia sa od iných“ slúži
narcistovi ako jeden z ďalších
zdrojov upevnenia a utvrdenia
sa vo svojom presvedčení,
že je špeciálnym a nad iných
postaveným jedincom.**

diagnostikovať. Málokedy u nich prichádza k de-
formácii vonkajšej reality alebo k používaniu pri-
mitívnych prostriedkov k vlastnej sebaobrane, ako
napríklad dištancovanie sa, projekcia alebo ideali-
zácia. Taktiež nie sú natoľko úzkostliví a ustaroste-
ní ohľadom svojich myšlienok a pocitov, ako je to-
mu u predchádzajúcich dvoch typov. Naopak, svoje
potreby sú ochotní navonok jasne vyjadriť a tiež
prebrať plnú zodpovednosť za svoje konanie. Kon-
štruktívni narcisti majú tendenciu byť sebadôve-
rujúcimi a nezávislými mysliteľmi, a to predovšet-
kým zásluhou svojho dávneho povzbudzovania zo
strany rodičov. Ich rodičia im navyše pomáhali vi-
dieť veci také, aké sú, v správnej perspektíve, a tak
sa vyhnúť tomu, aby zhadzovali vinu na iných alebo
aby sa angažovali do iných podobných deštruktív-
nych úkladov voči iným. Čo je však najdôležitejšie,
očakávania rodičov voči nim boli realistické a vy-
vážené, čo im umožnilo presné odhadnutie reality.
Ak sa konštruktívni narcistickí kňazi dostanú do
sklamania, iba málokedy reagujú zlomyseľne a ne-
vraživo. Namiesto toho sa snažia iných povzbudiť
a zaangažovať sa do akcií, ktoré by pomohli veci dať
do poriadku.

Napriek tomuto všetkému si títo pastorační pra-
covníci predsa len osvojili počas svojho vývoja ume-
nie manipulácie a príležitostne dokonca jednajú aj
oportunisticky, t. j. využívajú slabú chvíľu a priaznivé
okolnosti. Avšak ani tak nestrácajú schopnosť jednať
s ľuďmi a so svojimi kolegami kolegiálne. Vyznaču-
jú sa vysokým stupňom dôvery vo svoje schopnosti
a sú silne orientovaní na cieľ. Za svoje vlastné roz-

hodnutia preberú v konečnom dôsledku plnú zodpovednosť a nikdy sa nestane, že by za nezdar týchto svojich rozhodnutí obviňovali iných. Niekedy síce navonok vyzerajú, ako keby im chýbalo vnútorné teplo a láska voči iným a záujem aj o iných, predsa ich vnútorný zmysel pre smer im dáva schopnosť inšpirovať iných a budovať spoločnú vec. Majú schopnosť dostávať sa ponad svoje malicherné sebazáujmy.

Keď si v krátkosti zhrnieme tieto tri typy narcistov, tak ich môžeme charakterizovať takto: reakční narcistickí kňazi a zasvätení majú tendenciu byť bezcitnými, grandióznymi a predvádzajúcimi sa. Snažia sa dominovať, ovládať ľudí a často ich až neuveriteľne vykorisťovať. Sebaklamní narcistickí kňazi a zasvätení sú menej grandiózni a menej sa predvádzajú. Ich túžbou je, aby ich ľudia mali radi, a tak iba zriedkavo majú tyranské spôsoby. Lenže aj im chýba empatia a sú posadnutí predovšetkým svojimi vlastnými potrebami. Ich politika zaobchádzania s ľuďmi je diskrétna machiavelistická⁴. Konštruktívni narcistickí kňazi a zasvätení sú tiež ambiciózni, manipulatívni a hypersenzitívni na kritiku. Pretože oplývajú dostatočným množstvom sebadôvery, prispôsobivosti a humoru, v rôznych situáciách pastoračnej služby a medzisobnej výmeny neprestanú byť nikdy pozitívne efektívnymi. Nakoľko konštruktívni narcisti nie sú nositeľmi poruchy osobnosti, málokedy sa stane, že by svojím konaním spôsobili vážne problémy alebo dokonca katastrofu vo svojom pastoračnej službe, čo je naopak typickou známku reakčných a sebaklamných narcistov.

Možnosti intervencie u narcistických pastoračných pracovníkov

Konštruktívni narcisti vo väčšine prípadov nespôsobujú takmer žiadne problémy vo svojej pastoračnej službe alebo ak áno, tak iba veľmi nepatrné. Otázkou však je, čo by mohli cirkevní a rehoľní predstavení robiť s jedincami, ktorí patria do prvých dvoch dysfunkčných typov narcizmu? V náboženských organizáciách, kto-

⁴ Machiavelli – otec modernej politiky. Na štát sa pozerá ako na organizmus, v ktorom vládca je hlavou a ľud telom. Podľa neho zdravý štát je zjednotený, je tam poriadok a rovnováha a jeho obyvatelia požívajú šťastie, rešpekt, silu a bezpečnosť. Nezdravý štát je v neporiadku a v nerovnováhe a na znovunastolenie normálu je potrebná sila. Machiavelli bol za to, aby vodca použil akékoľvek prostriedky, ktoré by mohli pomôcť udržať štát, vrátane surovosti, podvodu a sily, ak nič iné nezabralo. A tak termín **machiavelistický** znamená chytrácky, mazaný, podvodný a bez akýchkoľvek škrupulí.

Paulo Coelho

Démon a slečna Prymová

(román)



Jedného dňa sa v horskom mestečku Viscos objaví zahadný cudzinec s diabolským plánom. V lese ukrýje zlatý poklad a vystaví tak pokušeniu ľudí, ktorí už roky žijú verní tradíciám v mestečku bez detí a bez budúcnosti. Do svojej hry vláka ako prvú slečnu Chantal Prymovú. Poverí ju, aby ostatným obyvateľom

oznámila, že ak spáchajú smrteľný zločin, daruje im desať prútov zlata. Podľahnú obyvatelia Viscos pokušeniu a dopustia sa zločinu len pre peniaze? „Ľudia chcú všetko zmeniť, ale zároveň si prajú, aby všetko zostalo rovnaké.“

Prostredníctvom cudzinca predkladá otázku, či je ľudstvo dobré alebo zlé. Ten si nepripúšťa, že to, ako sa rozhodne jedno malé bezvýznamné mesto, nemusí vypovedať o tom, akí sú ľudia vo všeobecnosti. A ani to, že odpoveď, ktorú mu dajú, nemusí byť liekom na stratu, ktorá ho zasiahla. A tak si na 176 stranách môžete prečítať príbeh o tom, čo sú ľudia schopní spraviť kvôli vidine peňazí a ako si svoje myšlienky i správanie dokážu ľahko sami obhájiť. Autor nastavuje zrkadlo nášmu sebecku a (ne)schopnosti odolať pokušeniu.

V knihe sú časté náboženské odkazy. Problém, ktorý sa ťahne celým dejom, a síce či je ľudstvo dobré alebo zlé, však nie je len vecou náboženstva.

Román *Démon a slečna Prymová* je zakončením trilógie s názvom „A dňa siedmeho...“, ku ktorej patria dve predchádzajúce Coelhoove knihy *Na brehu Rio Pedra som si sadla a plakala* a *Veronika sa rozhodla zomrieť*. Všetky tri knihy hovoria o jedinom týždni v živote obyčajných ľudí, ktorí sa náhle ocitnú tvárou v tvár láske, smrti a moci. Ako hovorí sám autor: „Keď to najmenej čakáme, život sa na nás obráti s výzvou, aby vyskúšal našu odvahu a vôľu k zmene: v tom okamžiku nám nie je nič platné predstierať, že sa nič nedeje, alebo sa vyhovárať, že ešte nie sme pripravení. Výzva nepočká. Život sa neobzerá späť. Týždeň je viac než dostatočná doba k tomu, aby sme sa vedeli rozhodnúť, či svoj osud prijímame alebo nie.“

Vydavateľstvo IKAR, 2001

ODPORÚČAME

Otec Jeroným

Možnosti a melodie

Možnosti a melodie patrí k nejzrelejším textům otce Jeronýma, mnicha z kláštera Sept-Fons, který v tomto krátkém pojednání o Boží lásce předkládá syntézu celého svého života, své zkušenosti a duchovní nauky. Jeho rady a varování, pro-

stoupené srdečností a dobrotou, jsou určeny především řeholníkům, ale nejen jim. Otec Jeroným se obrací ke každému člověku, který upřímně touží po životě modlitby a spojení s Bohem.

Neopominutelnou součástí přítomného svazku je text Modlitba nad záchrannou sítí od otce Mikuláše. Současný novicmistr kláštera v Sept-Fons v něm předkládá osobní svědectví o otci Jeronýmovi, svém duchovním učiteli, a zároveň čtenáře uvádí do jeho nauky o modlitbě. Kniha je součástí projektu vydávání spisů otce Jeronýma.

Otec Jeroným (1907 – 1985) vstoupil ve svých dvaceti jedna letech do trapistického kláštera Sept-Fons ve střední Francii. V roce 1934 složil slavné sliby a o dva roky později byl vysvěcen na kněze. Po celý život zůstal věrný svému mnišskému a kněžskému povolání a s jistotou vedl své učedníky v oblastech teologie, filosofie a duchovního života. Opatství Sept-Fons mu vděčí za svůj současný rozkvět a za založení kláštera v Novém Dvoře.

Vydavatelstvo Triáda, 2010

ODPORÚČAME

Konstruktívni narcisti majú tendenciu byť sebadôverujúcimi a nezávislými mysliteľmi, a to predovšetkým zásluhou svojho dávneho povzbudzovania zo strany rodičov. Ich rodičia im navyše pomáhali vidieť veci také, aké sú, v správnej perspektíve, a tak sa vyhnúť tomu, aby zhadzovali vinu na iných.

rých štruktúra je centralistická, ako napríklad rehoľné komunity, diecézy a pod., je najvhodnejšou a jedinou možnosťou, ako si poradiť s knazom, u ktorého sa prejavujú narcistické problémy v pastoračii, zbavenie ho úradu zo strany jeho predstaveného (horšie je to však v prípade, ak má jedinec silný vplyv na tých, ktorí spolu s predstaveným toto rozhodnutie robia, napríklad na jeho radu a pod.).

Je nesmierne ťažké modifikovať narcisticky zdeformovanú osobnosť, najmä ak sa jedná o reakčného narcistu. Ak sa problémy, ktoré takýto narcistický jedinec spôsobuje, stanú neúnosnými, niet inej možnosti, ako ukončiť jeho úrad alebo ho preložiť, a tak zredukovať jeho vplyv a zamedziť ďalšiemu rastu krízovej situácie. Tu by mali byť platné isté stratégie a taktiky, ktoré sa už v praxi ukázali ako účinné. Napríklad ak je podozrenie, že ide o reakčného narcistu, je dobré moc, ktorú by mal vykonávať len on zo svojej pozície, rozdeliť rovnomerne medzi viacerých ľudí v spoločenstve, a tak zamedziť, aby iba a výlučne on sám robil všetky rozhodovania. Vytvorenie komisií, paralelných štruktúr a výkonných rád by mohlo poskytovať potrebné fórum, na ktorom by aj iní pracovníci v pastoračnej službe mohli vyjadrovať svoje postoje a náhľady, čo by umožnilo jednak narcistickému pastoračnému pracovníkovi, aby bol schopný počúvať iných a od iných sa učiť, a iným by to dalo možnosť mierniť narcistov vplyv na pastoračiu. Pozíciám výnimočnos-



ti, budovaniu „rezidencií“ a nerealistickým perspektívam a projektom, ktorými oplývajú narcisti, by sa malo všemožne zabráňovať. Je však, žiaľ, skutočnosťou, že tieto akcie, ktoré sú jasne namierené na stanovenie limitov a hraníc v činnosti reakčných a sebaklamných narcistov, dosť často nefungujú. A tak cirkevní predstavení – ak by neprišlo u narcistov k zmene – by mali byť pripravení aj na takúto možnosť a v tom prípade nekompromisne ukončiť ich činnosť, preložiť ich alebo použiť inú možnosť, vyplývajúcu zo zákona.

Hlavnou prioritou pre cirkevných a rehoľných predstavených by mala však byť prevencia. Vo všetkých náboženských inštitúciách, či už v seminároch alebo v rehoľných komunitách, by mali byť zavedené strategické plány, ktoré by umožnili zodpovedným činiteľom vidieť čo najpravdivejšie do kandidátov, byť schopnými rozlišovať a robiť správny výber. Jedinci z prehnaným narcizmom by mali byť už vopred z možnosti prijatia vylúčení. Čo sa týka zadelovania do istých konkrétnych typov pastoračnej práce alebo náboženskej aktivity, cirkevní a rehoľní predstavení by mali už vopred dbať na to, či ten-ktorý jedinec sa na tú-ktorú prácu hodí.

Ďalšou z možností práce s dysfunkčným narcistickým pastoračným pracovníkom je možnosť terapie, ak by bol ochotný uznať si svoj problém a niečo s ním robiť. Tu hrá dôležitú rolu skontaktovanie sa s vhodnými profesionálmi z oblasti psychoterapie. Veľmi vhodná je aj skupinová terapia, ktorá sa v zahraničí osvedčila. Ak by sa našli viacerí, ktorí by si boli schopní uznať svoju dysfunkčnosť a robiť s ňou niečo, pod vedením skúseného terapeuta by mohli spoločne dosiahnuť dobré výsledky a zlepšenie stavu. ■



Apoštolky Božieho milosrdenstva

Bartolomej Kucharski OCD

Prečo Boh o svojom milosrdenstve hovorí ženám? Apoštolky Božieho milosrdenstva sú kresťanské ženy, ktorých poslanie, vďaka tajomnému rozhodnutiu Boha, spočívalo v ohlasovaní posolstva o Božom milosrdenstve. Počas jestvovania Cirkvi žilo veľmi veľa takých žien. V knihe je ich predstavených sedem: **bl. Juliana z Norwiche,**

sv. Margita Mária Alacoquová, sv. Terézia od Dieťaťa Ježiša a Svätej Tváre, sv. Faustína Kowalská, Marta Robinová, Kunegunda Siwiecova a Adrienne von Speyr.

Kniha obsahuje ich vzácne výpovede, ktoré sú citované z ich životopisov či osobných zápiskov.

128 strán • brožovaná • 6 €

Malé kroky svedectvá najbližších

Chiara Corbella Petrillo

Mnohí ste si prečítali knihu Chiara Corbella Petrillo – **Narodili sme sa a viac nezomrieme.** Je o Chiare, Talianke, ktorá zomrela v r. 2012 vo veku 28 rokov na rakovinu. Diagnostikovali jej ju v 5. mesiaci tehotenstva. Predtým jej dve deti zomreli.

Nová kniha o Chiare – adeptke blahorečenia – obsahuje svedectvá tých, ktorí ju sprevádzali v posledných rokoch jej života.

Život a umieranie Chiary sú zdrojom obrovského povzbudenie k prehĺbeniu viery, dodávajú silu prekonávať úskalia vlastného utrpenia, poukazujú na jeho zmysel a ponúkajú veľkú nádej.

128 strán • brožovaná • 6 €



Našli sme Ježiša

Olgierd Nassalski MIC

Hrdinovia knihy sú súrodenci Emka a Jakub. Jakub sa pripravuje na prvé sväté prijímanie, Emka je o rok mladšia. Malí čitatelia ich budú sprevádzať takmer celý rok. V príbehoch sa dozvedia, ako riešili napr. lakomstvo, strach, súcit, pomoc spolužiakovi či chorej babičke

a mnohé ďalšie situácie v ich detskom živote. Prežijú s nimi Vianoce, Veľkú noc i prípravu na prvú spoveď a prvé sväté prijímanie.

Primerané texty s náboženským obsahom sa môžu hlboko vryť do čistých detských srdiečok a pomôcť im nájsť Ježiša v ich každodennom detskom živote.

Kniha poskytne rodičom, kňazom i katechétom námety pre dobrú náboženskú výchovu detí od 5 do 10 rokov.

200 strán • viazaná • 11,90 €



Klérus

■ Rudolf Smoter

Dráma / Poľsko / 2018 / 132 min

Réžia: Wojciech Smarzowski

Scenár: Wojciech Smarzowski, Wojciech Rzehak

Kamera: Tomasz Madejski

Hudba: Mikołaj Trzaska

Hrajú: Janusz Gajos, Arkadiusz Jakubik, Robert Więckiewicz, Jacek Braciak, Joanna Kulig

Žid sa rozhodol, že je čas pre výber synovho zamestnania. Dal pred neho alkohol, Bibliu a peniaze. Veď povolanie krčmára, rabína alebo bankára rodine hanbu neurobí, pomyslel si. Syn si zobral fľašu aj Bibliu, do ktorej ešte zastrčil bankovky. Otec mu iba povedal: „Nevedel som, že chceš byť katolícky kňaz...“ Ak by sme na drámu od našich susedov pozerali optikou vtipu, alkoholu a peňazí je vo filme dosť. Menej už nájdeme biblickej múdrosti. A vieru?



Tú nájdeme akurát u podnikateľov, ktorí silno veria, že dostanú lukratívne zákazky od miestneho biskupstva. Smarzowski potvrdzuje záľubu vo výbere konfliktných tém, ktoré sa zaoberajú poľskou minulosťou i súčasnosťou.

Dva milióny divákov v poľských kinách počas prvého týždňa vytvorilo na konci septembra 2018 rekord pri uvedení nového filmu na plátno. *Klérus* dostal dve ocenenia na filmovom festivale v Gdansku. Film sa točil hlavne v Čechách. Niektorí by v tom chceli vidieť neochotu poľských úradov a Cirkvi k spolupráci. Úspešné premietanie v kinách však ukazuje, že kultúra si v Poľsku dopraje slobodu vyjadrenia aj v čase vládnutia strany Právo a spravodlivosť.

Film *Klérus*, s dobrým výkonom troch hercov v úlohe kňazov (Kukulu, Lisowského a Trybusa), neobjavuje nič nové. Vezie sa na populárnej vlne zneužívania v Katolíckej cirkvi (ako skoršie filmy *Padlé ženy*, *Zlá výchova* alebo *Spotlight*), k čomu nás tvorcovia dôrazne nasmerovali použitím skutočných záznamov zo svedectiev obetí. Ich mená sú aj v záverečných titulkoch.

Humor a karikatúra sú použité v začiatkovej scéne, pri neustálom nadávaní troch klerikov a hrami s chľastom. Dosť rýchlo sa táto zložka vytratí. Je nahradená ich čudným rozchodom a presunom do drámy, čo vidíme vo vývoji postavy Kukulu. Na konci je to jasná obžaloba inštitucionalizovaného zla, ktoré neunikne nebeskému ohnivému oku. Možno aj kvôli efektu sú niektoré excesy skoncetrované na malej ploche, čo nepridá na uveriteľnosti. Použitie prvkov dokumentarizmu sa javí ako ručná brzda, aby poľský režisér neodbočil do absurdnej komédie.

Je tento film iba pokračovaním moderného refrénu vykresľovania viery ako fabriky na neurózu (Freud)? Prihovárajú sa za to kňazi, vykreslení ako širokospektrálni čudáci, i ostatní veriaci, vystupujúci ako štatisti bez náznaku aktivity a premýšľania. A ako by mohol vyzeráť názov filmu pre ľudí, ktorí si vážia pápeža Františka a jeho dokumenty? *Antievangelium gaudii*.



Personálne zmeny,

ktoré nastali v radoch vyšších predstavených a štatutárov ženských a mužských rehoľných inštitútov na Slovensku za posledné obdobie (od 1. 2. 2019):

1. Dňa 12. marca 2019 zvolili členky Spoločnosti sociálnych sestier na svojom provinciálnom zhromaždení v Košiciach nové provinciálne vedenie na obdobie 4,5 roka. Novou provinciálnou predstavenou sa stala **sr. Renáta Jamborová**, ktorá sa ujala úradu dňa 17. mája 2019. Nahradila tak sr. Danielu Kimličkovú, ktorá provinciu viedla posledných 8 rokov.
2. Dňa 17. mája 2019 bola sestrami slovenskej provincie Kongregácie Milosrdných sestier sv. Vincenta – Satmárok zvolená do služby provinciálnej predstavenej **sr. M. Belarmína Lucia Ivančáková**. Službu prebrala po doterajšej provinciálnej predstavenej sr. Blažej Martine Kubánikovej, ktorá zastávala tento úrad šesť rokov.
3. Počas generálnej kapituly sestier Kongregácie Dcéry sv. Františka Assiského bola dňa 21. júna 2019 zvolená za generálnu predstavenú **sr. M. Chiara Antalová, CFSE**, doterajšia provinciálna predstavená, ktorá v službe nahradila sr. M. Gerardu Farskú, CFSE.
4. V dňoch 14. – 17. januára 2019 sa uskutočnila v Stropkove 10. viceprovinciálna kapitula Michalovskej viceprovincie redemptoristov. Za viceprovinciála bol opätovne zvolený **P. Metod Marcel Lukáčik, CSsR**.
5. Provinciálna kapitula Kongregácie najsvätejšieho Vykupiteľa Provincie Bratislava – Praha si 23. januára 2019 zvolila nové vedenie. Za provinciála bol na najbližšie štyri roky zvolený **P. Václav Hypius, CSsR**.
6. Rehoľu piaristov na Slovensku bude v druhom období najbližšie štyri roky viesť provinciálny predstavený **P. Juraj Ďurnek, SchP**. Rozhodla o tom provinciálna kapitula, zídenná v Trenčíne v dňoch 29. – 30. apríla 2019.
7. Od 1. mája 2019 vedie rehoľu verbistov znovuzvolený provinciál **P. Pavol Kruták, SVD**. P. Krutáka menoval na ďalšie štvorročné obdobie P. Paulus Budi Kledenm, SVD, generálny predstavený so sídlom v Ríme.
8. Sestrám klariskám kapucínkam v Kopernici slúži v úrade opátky od 1. augusta 2019 **sestra Jozefa od Dobrej smrti** (Beatrix Seppová). Úrad prevzala po opátke sestre Kláre Hlinkovej, ktorej uplynula doba vykonávania úradu. Menovanie udelil banskobystrický diecézny biskup Marián Chovanec, pod ktorého ochranu a správu sestry v Kopernici spadajú.

■ Marta Chraščová
sekretariát KVRPS

Jim McManus, Stephanie Thornton
Vyrovnanosť a pokoj
(Spiritualita pribúdajúcich rokov)



Redemptorista a psychologička, obaja dôchodcovia, ponúkajú akéhosi sprievodcu pribúdajúcimi rokmi. Ich dielo má dva základné rozmery. Na jednej strane ponúka starnúcim členom rodín i komunit uvažovanie,

ako plnohodnotne prežívať svoj život až do posledných chvíľ, pričom byť obohatením (nie príťažbou) pre tých, ktorí s nimi žijú. Na druhej strane odhaľuje mladším členom rodín i spoločenstiev, čo starší ľudia prežívajú a ako im uľahčiť ich odchádzanie.

Vydavateľstvo Slovo medzi nami
– redemptoristi, 2019

Modlitbový denník 2020



Témou už 19 rokov vydávaného diára je sprevádzanie odchádzajúcich. Myšlienky autori – manželia – čerpali z vlastnej skúsenosti a prežívania, keď rok a pol opatrovali svoju ležiacu mamu a svokru. Nejde o nejakú praktickú príručku, skôr o po-

delenie sa pokladom srdca pri vnímaní Ježišovej prítomnosti v trpiacom členovi rodiny.

Denník chce byť duchovnou inšpiráciou pre tých, ktorí hľadajú cesty, ako sprevádzať svojich starnúcich členov rodiny či komunity pri ich pomalom odchádzaní domov, k Otcovi.

Vydavateľstvo Slovo medzi nami
– redemptoristi, 2019

ODPORÚČAME

Rozbeh novozriadenej Konferencie vyšších rehoľných predstavených na Slovensku (KVRPS)

Na prvom zhromaždení členov spoločnej Konferencie vyšších rehoľných predstavených na Slovensku (KVRPS) dňa 30. januára 2019 v bratislavskom Centre Salvator zasvätení z rehoľných spoločenstiev pôsobiach na Slovensku zvolili nové vedenie a schválili dokumenty súvisiace s fungovaním Konferencie, ako aj jej organizačnú štruktúru.

Konferenciu tvorí 76 členov zo 45 ženských a z 28 mužských reholí. Na zhromaždení bolo prítomných 63 členov. Tí si spomedzi seba zvolili **nové vedenie na trojročné obdobie**. Predsedom KVRPS sa stal P. Václav Hypius, CSsR, a zástupkyňou predsedu sr. Petra Sičáková, SSNPM. Za členov rady boli ďalej zvolení P. Ambróz Martin Štrbák, O. Praem, sr. Rafaela Zvrškovcová, OSF, Agnesa Jenčíková, CJ, a P. Vladimír Kasan, OSB. Za tajomníčku Konferencie bola menovaná sr. Jana Kurkinová, FMA, a v službe sekretárky a ekonómky bola potvrdená sr. Marta Chraščová, CSSsS.

V rámci KVRPS sa rozbehla **činnosť 5 odborných komisií**, ktorých animáciu prevzali jednotliví členovia rady KVRPS. Sociálno-zdravotnícku komisiu povedie sr. Petra, Komisiu pre výchovu a vzdelávanie sr. Rafaela, Ekonomicko-právnu komisiu P. Ambróz, Teologicko-spirituálnu komisiu sr. Agnesa a Masmediálnu komisiu P. Vladimír. Zostavené komisie sa stretli na svojich prvých zasadnutiach, kde si pomenovali priority a uskutočnili plánovanie činnosti v rámci svojich oblastí.

KVRPS pripravila **slovenský preklad dokumentu *Ekonomía v službe charizmy a poslania***, ktorý vydala Kongregácia pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života vo Vatikáne. Ako sa uvádza v správe, ktorou Kongregácia uvádza tento dokument, v uplynulých rokoch museli mnohé inštitúty čeliť ekonomickým problémom. Vzhľadom na túto situáciu Kongregácia vyzvala viac si uvedomovať dôležitosť ekonomických záležitostí a poskytla kritériá a praktickú inštrukciu pre správu majetku. Predkladaný text pokračuje v ceste uvažovania o majetkoch a ich spravovaní,

chce pripomenúť a vysvetliť niektoré aspekty kánonických noriem týkajúcich sa časných majetkov, navrhnúť niektoré nástroje plánovania a programovania týkajúce sa riadenia diel, ako aj povzbudiť inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života, aby prehodnotili ekonomiu vo vernosti charizme a boli aj dnes pre Cirkev a pre svet svedectvom pozornosti voči chudobným a voči materiálnym, morálnym a duchovným biedam.

Konferencia ponúka aj **nové DVD z vlastnej produkcie o slovenskej misionárke sr. Veronike Terézii Ráckovej, SSpS**, ktorá tragicky zahynula v Južnom Sudáne. Autorkou dokumentu je sr. Ivica Kušíková, SSpS. V prípade záujmu je možnosť si ho objednať na e-mailovej adrese asistentka@kvrps.sk, príspevok za DVD je 10 EUR/ks.

Počas prvého polroka 2019 KVRPS v spolupráci s Centrom na ochranu maloletých (COM) realizovali v Bratislave **vzdelávací kurz *Ochrana detí a zraniteľných dospelých pred sexuálnym zneužívaním***. Kurz bol určený formátorom a rehoľníkom pracujúcim s deťmi a mládežou. Zapojilo sa 25 zasvätených z 19 rehoľných spoločenstiev. Kurz pozostával zo 6 stretnutí, v rámci ktorých sa účastníci venovali témam: Rizikové a ochranné faktory, Symptómy sexuálneho zneužívania, Rozhovor s dieťaťom, dokumentácia v danej oblasti, Páchatelia, Média a pornografia, ale aj oblasť legislatívy a prevencie. Lektorkou kurzu bola sr. Agnieszka Ewa Jarkowska, SCdSC. Cieľom kurzu bolo získať základné vedomosti o sexuálnom zneužívaní detí, rozpoznať možné známky zneužívania a identifikovať aj vhodné prostriedky intervencie a implementovať prevenciu v podmienkach, v ktorých sa rehoľníci pohybujú. Účastníci pozitívne zhodnotili ponuku a priebeh kurzu.

■ Marta Chraščová
sekretariát KVRPS